

Marktrapport Elektriciteit en gas 2020

5/08/2021

Een uiteenzetting van de cijfers achter de markt inzake levering van elektriciteit en gas in
Vlaanderen 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1 Energieleveranciers	8
1.1 Rol energieleveranciers.....	8
1.2 Types energieleveranciers	8
1.3 Actieve leveranciers	9
1.3.1 Elektriciteit	9
1.3.2 Aardgas	9
1.4 Dienstverlening energieleveranciers	9
1.4.1 Servicecheck	9
1.4.2 Klachtenbeeld over 2020.....	10
1.4.2.1 Trends	11
1.4.2.2 Klachten per leverancier ten opzichte van het marktaandeel per leverancier.....	11
1.4.2.3 Veelvoorkomende klachten	12
1.5 Leverancierswissels	13
1.5.1 Elektriciteit	13
1.5.2 Aardgas	14
1.6 Marktaandelen van de energieleveranciers	15
1.6.1 Elektriciteit	15
1.6.2 Aardgas	17
1.7 Herfindahl-Hirschman index (HHI)	19
1.7.1 Elektriciteit	19
1.7.2 Aardgas	20
2 Aanbod elektriciteits- en aardgascontracten	21
2.1 Actief aangeboden energiecontracten in de V-test®	21
2.1.1.1 Vaste versus variabele contracten	22
2.1.1.2 Aanbod groene contracten.....	23
2.1.1.3 Leveringscontracten met al dan niet louter digitale dienstverlening	24
2.1.1.4 Voorwaarden verbonden aan het contract.....	25
2.1.1.5 Verplichte domiciliëring.....	26
2.1.1.6 Opties (al dan niet tegen extra betaling)	27
2.2 Welke elektriciteits- en aardgascontracten kiezen klanten?.....	28
2.2.1 Vaste versus variabele contracten	28
2.2.2 Groene of grijze contracten?.....	31
3 Elektriciteits- en aardgasprijzen	32
3.1 Evolutie van de elektriciteitsprijzen.....	33
3.1.1 Huishoudelijke afnemers.....	33

3.1.1.1	Commerciële contracten.....	33
3.1.1.2	Sociale maximumprijs en elektriciteitsstarief DNB	35
3.1.2	Kleine professionele afnemers.....	36
3.2	Evolutie van de aardgasprijzen	37
3.2.1	Huishoudelijke afnemers.....	37
3.2.1.1	Commerciële contracten.....	37
3.2.1.2	Sociale maximumprijs en aardgastarief DNB.....	39
3.2.2	Kleine professionele afnemers.....	40
4	Nieuwe types contracten sinds 2021: dynamische prijscontracten en terugleveringscontracten	41
4.1	Dynamische prijscontracten	41
4.2	Terugleveringscontracten	43
5	Conclusies	47
5.1	MARKTONTWIKKELINGEN.....	47
5.2	PRIJSEVOLUTIE ELEKTRICITEIT.....	47
5.3	PRIJSEVOLUTIE AARDGAS	48
5.4	NIEUW CONTRACTAANBOD IN 2021	48
6	Bijlagen	49
6.1	Bijlage 1: Actieve leveranciers op 31/12/2020	49
6.2	Bijlage 2: Leveringscijfers en aantal toegangspunten in elektriciteit- en aardgasmarkt.....	51
6.2.1	Indeling afnemers.....	51
6.2.2	De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen	52
6.2.2.1	Elektriciteit.....	52
6.2.2.2	Aardgas.....	53
6.3	Bijlage 3: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI)	54
6.4	Bijlage 4: Methodologie van het onderzoek van de prijzen	55
6.5	Bijlage 5: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas	56
6.6	Bijlage 6: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas	56

Lijst van tabellen

<i>Tabel 1: Klachtenindicator over 2020</i>	10
---	----

<i>Tabel 2: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik in december 2020.....</i>	34
--	----

<i>Tabel 3: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij kleine professionele afnemers met een doorsnee verbruik in december 2020.....</i>	<i>37</i>
<i>Tabel 4: De opbouw van aardgasprijs bij huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik in december 2020.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabel 5: De opbouw van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers in december 2020... </i>	<i>41</i>
<i>Tabel 6: Actieve leveranciers elektriciteit en aardgas op 31/12/2020</i>	<i>49</i>
<i>Tabel 7: Indeling elektriciteitsafnemers en aardgasafnemers op 31 december 2019 en 2020 uitgedrukt in aantal toegangspunten</i>	<i>51</i>

Lijst van figuren

<i>Figuur 1: Aantal klachten in 2020 (in %) en aantal aansluitingspunten op 31/12/2020 (in %) per leverancier, voor het Vlaams Gewest</i>	<i>12</i>
<i>Figuur 2: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%).....</i>	<i>14</i>
<i>Figuur 3: Jaarlijkse indicator marktdynamiek aardgas (%).....</i>	<i>14</i>
<i>Figuur 4: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet</i>	<i>15</i>
<i>Figuur 5: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in totaal aantal elektriciteitsafnemers.....</i>	<i>17</i>
<i>Figuur 6: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet</i>	<i>18</i>
<i>Figuur 7: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers.....</i>	<i>19</i>
<i>Figuur 8: Verloop HHI elektriciteit (o.b.v. toegangspunten)</i>	<i>20</i>
<i>Figuur 9: Verloop HHI aardgas (o.b.v. toegangspunten)</i>	<i>21</i>
<i>Figuur 10: Actief aangeboden elektriciteitscontracten per leverancier.....</i>	<i>22</i>
<i>Figuur 11: Vaste versus variabele elektriciteits (E)- en aardgascontracten (G).....</i>	<i>23</i>
<i>Figuur 12: Contractueel beloofde groenestroompercentage bij elektriciteitscontracten.</i>	<i>24</i>
<i>Figuur 13: Communicatiewijze bij elektriciteits- (E) en aardgascontracten (G).</i>	<i>25</i>
<i>Figuur 14: Voorwaarden van het contract.....</i>	<i>26</i>

<i>Figuur 15: Opties (extra kost)</i>	27
<i>Figuur 16: Type elektriciteitscontracten HH</i>	29
<i>Figuur 17: Type elektriciteitscontracten KZ</i>	29
<i>Figuur 18: Type aardgascontracten HH</i>	30
<i>Figuur 19: Type aardgascontracten KZ</i>	30
<i>Figuur 20: Groene contracten in de markt</i>	32
<i>Figuur 21: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)</i>	33
<i>Figuur 22: Verdeling en evolutie van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik</i>	34
<i>Figuur 23: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik</i>	36
<i>Figuur 24: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie Ia, 17.500 kWh dagverbruik en 12.500 kWh nachtverbruik op jaarbasis)</i> De vaststellingen bij de prijscurve van de commerciële contracten voor de gezinnen (zie Sectie 4.1.1.1) gelden ook voor dit segment.	36
<i>Figuur 25: Verdeling en evolutie van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers</i>	37
<i>Figuur 26: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)</i>	37
<i>Figuur 27: Verdeling en evolutie van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik</i>	38
<i>Figuur 28: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik</i>	40
<i>Figuur 29: Evolutie van de aardgasprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)</i>	40
<i>Figuur 30: Verdeling en evolutie van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers</i>	41
<i>Figuur 31: Gemiddelden en variabiliteit day ahead uuprijzen Belpex/EPEX Spot voor periode 01/01/2021 – 30/06/2021 (€/MWh)</i>	43
<i>Figuur 32: Actief aangeboden elektriciteitscontracten per soort contract</i>	44

Figuur 33: Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (elektriciteit en aardgas) 52

Figuur 34: Geleverde elektriciteit via het transmissienet, distributienet en lokaal vervoernet 53

Figuur 35: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet 53

Voorwoord

Jaarlijks publiceert de VREG het Marktrapport waarin we een terugblik werpen op het voorgaande jaar. Ook op de energiemarkt heeft de COVID-19-crisis een duidelijke invloed gehad in 2020. Verschillende evoluties kunnen hierdoor deels verklaard worden. Terwijl we in het voorgaande Marktrapport een positieve evolutie zagen bij verschillende indicatoren, zien we voor 2020 een afwachtende markt. De onzekere situatie zorgde ervoor dat slechts één leverancier toetrad tot de energiemarkt. In de aardgasmarkt werd de leveringsvergunning van Gas Natural Europe stopgezet. Daarnaast won Engie Electrabel aan marktaandeel in 2020. De combinatie van deze zaken zorgden voor een lichte verslechtering van de marktconcentratie en de concurrentie in de elektriciteits- en aardgasmarkt. De grootste leveranciers behouden ook in 2020 hun sterke positie in de markt.

Dit rapport schijnt voor het eerst ook een licht op de dienstverlening van de leveranciers. Globaal genomen zien we een daling van het totaal ontvangen klachten door de Ombudsdienst voor energie. Ook hier heeft de COVID-19-crisis opnieuw een vinger in de pap. De terugval in commerciële activiteiten zorgde ervoor dat de groothandelsprijzen van energie daalden. Dit had op zijn beurt tot gevolg dat de facturen stabiliseerden, en de afnemer over het algemeen geen verrassend hoge afrekeningsfactuur kreeg.

Verder temperde de activiteit van de afnemer op de energiemarkt ook voor een stuk in 2020. Waar we vorig jaar nog een historisch hoge switchgraad mochten optekenen veranderden in 2021 iets minder afnemers van elektriciteits- of aardgasleverancier.

In dit Marktrapport 2020 proberen we ook al inzicht te geven in enkele belangrijke evoluties die zich voordoen in 2021. Zo publiceerde het Grondwettelijk Hof begin dit jaar het arrest dat de toepassing van de terugdraaiende teller vernietigt bij prosumenten met een digitale meter. Hun meter draait sinds 1 maart 2021 niet langer terug. Hierdoor nam het aanbod van terugleveringscontracten in de eerste helft van dit jaar enorm toe. Binnen een terugleveringscontract verkoopt de prosumant de door hem geproduceerde elektriciteit die hij injecteert op het net aan een elektriciteitsleverancier.

Anderzijds gaf de digitale meter ook de mogelijkheid om te kiezen voor een dynamisch geprijsd afnamecontract. Deze afname is voornamelijk interessant voor afnemers met een hogere elektriciteitsafname dan gemiddeld en die verplaatsbaar is in de tijd. De VREG blijft deze nieuwe markt van datadienstverlening, flexibiliteit en nieuwe dynamische contracten van dichtbij monitoren.

Ten slotte pakken we dit jaar uit met de vernieuwing van alle data die we beschikbaar stellen op de VREG-website. Het doel is de data toegankelijker, overzichtelijker en visueller te maken. Zo hebben we nu een nieuwe webpagina <https://www.vreg.be/nl/energiemarkt-cijfers> waar alle beschikbare data opgesplitst zijn volgens 5 onderwerpen: Elektriciteit, Aardgas, Warmte en koude, Steuncertificaten en Garanties van oorsprong.

In de nieuwe statistieken wordt er telkens gewerkt met Spotfire dashboards. Op deze manier stellen we de marktevoluties beknopter, visueller, interactiever en flexibeler voor, naast de vertrouwde, uitgebreide rapporten die we elk jaar publiceren. Bovendien geeft dit ook de mogelijkheid om de achterliggende cijfers te downloaden en zelf met de data aan de slag te gaan.

Pieterjan Renier
Algemeen directeur

1 Energieleveranciers

1.1 Rol energieleveranciers

De energieleveranciers kopen energie bij producenten of produceren zelf energie, die ze dan verkopen.

De levering van elektriciteit en aardgas aan klanten via het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit is onderworpen aan de voorafgaandelijke toekenning van een leveringsvergunning door de VREG.

Een energieleverancier heeft onder andere volgende taken (niet-exhaustieve lijst):

- klanten voorzien van energie
- een evenwichtsverantwoordelijke aanduiden
- de distributienetbeheerder informeren over de toegangspunten waaraan hij levert, wenst te leveren of stopt met leveren
- informatie van de distributienetbeheerder verwerken (o.a. meterstanden) voor het opmaken van de factuur
- klanten factureren

Sommige leveranciers bieden op eigen initiatief ook extra diensten aan klanten aan (bv. tips geven voor rationeler energieverbruik, onderhoud verwarmingsketel, verkoop houtpellets,...)

Op het moment van de vrijmaking van de energiemarkt is beslist dat de leveranciers van elektriciteit en aardgas alle componenten van de factuur zouden factureren aan de klant. Zij storten vervolgens de verschuldigde bedragen door aan Elia, Fluxys, de distributienetbeheerders en de overheid (transport- en distributiekosten, taksen, heffingen en btw). Dit model van unieke factuur wordt ook 'marktmodel' genoemd.

1.2 Types energieleveranciers

In Vlaanderen zijn zowel grote energieleveranciers actief als kleine spelers en coöperatieve vennootschappen.

Grote energieleveranciers zijn dikwijls verticaal geïntegreerde spelers met eigen productiefaciliteiten en eigendom van grote internationale groepen, maar er zijn ook grote Belgische spelers actief.

De kleinere leveranciers hebben verschillende profielen. Sommige van deze spelers zijn low-cost spelers, anderen richten zich tot specifieke niches, zetten in op het lokale karakter van hun bedrijf of bieden naast het bestaande aanbod energiebronnen (brandstoffen bvb.) ook elektriciteit en aardgas aan. De meeste van deze leveranciers zijn Belgisch, maar niet allemaal.

Bij coöperatieve vennootschappen wordt in de eerste plaats geïnvesteerd in projecten met hernieuwbare energie. Er worden zoveel mogelijk gezinnen en/of kleine bedrijven bij betrokken die mee kunnen investeren. Die delen mee in de opbrengsten van de projecten van de coöperatieve vennootschap. Zij hebben gemeen dat ze alle of het grootste deel van de groene stroom die ze zelf opwekken, aan hun klanten leveren.

1.3 Actieve leveranciers

1.3.1 Elektriciteit

Eind 2020¹ waren er 36 leveranciers met een leveringsvergunning voor elektriciteit in Vlaanderen, zie bijlage 1. Eén van die leveranciers, Slim met Energie België BV, is nieuw op de markt en doorliep in 2020 de aanvraagprocedure voor een leveringsvergunning. Voor geen enkele elektriciteitsleverancier werd de leveringsvergunning in 2020 stopgezet. Er waren geen fusies of overnames.

Van deze 36 leveranciers waren er slechts 2 leveranciers die op 31 december 2020 geen enkel toegangspunt beleverden. Vijf leveranciers beleverden slechts een zeer beperkt aantal klanten (< 50 toegangspunten), bijvoorbeeld omdat ze enkel aan verwante vennootschappen leverden of omdat ze hun internationale klanten ook in Vlaanderen wilden kunnen beleveren. Ook vorig jaar waren dit er vijf.

1.3.2 Aardgas

Voor aardgas bleef het aantal leveranciers gelijk aan vorig jaar, meer bepaald 32 leveranciers. Ook hier kwam leverancier Slim met Energie België BV er bij. Daarnaast werd de leveringsvergunning van Gas Natural Europe in november 2020 opgeheven omwille van een stopzetting van de activiteiten in Vlaanderen. Er waren geen fusies of overnames. Van deze 32 leveranciers beleverden 3 geen enkel toegangspunt. Daarnaast beleverden ook 3 leveranciers minder dan 50 toegangspunten.

Voor meer informatie over de actieve leveranciers in Vlaanderen verwijzen we u graag door naar het rapport '[Energieleveranciers 2018-2019](#)' dat we begin 2020 publiceerden op onze website, waarin we dieper ingaan op de technische en financiële capaciteit van de leveranciers. Dit rapport wordt in het najaar van 2021 geactualiseerd.

1.4 Dienstverlening energieleveranciers

1.4.1 Servicecheck

De Servicecheck is een online tool op www.vreg.be om de dienstverlening van de energieleveranciers te vergelijken. Enkele voorbeelden zijn de betaalmogelijkheden, contactgegevens, bijkomende kosten voor herinneringsbrieven of ingebrekestellingen, het al dan niet aanbieden van leegstandstarief,...

¹ Momentopname op 31/12/2020.

Het belangrijkste onderdeel van de Servicecheck is de klachtenindicator van de energieleveranciers in Vlaanderen.

In onderstaande tabel vindt u de rangschikking van de energieleveranciers voor alle kwartalen van 2020 (van Q1 t.e.m. Q4 2020). Hoe meer sterren, hoe minder tweedelijnsklachten per 5.000 huishoudelijke afnemers.

De klachtenindicator is gebaseerd op tweedelijnsklachten die correct ingediend worden bij de Ombudsdienst voor Energie en de VREG. De Ombudsdienst is hét aanspreekpunt voor klachten over energie in Vlaanderen en België. De klant moet eerst een klacht indienen bij de leverancier zelf. Als hij niet tevreden is met het antwoord van de leverancier of geen antwoord ontving, kan hij een klacht indienen bij de Ombudsdienst of de VREG. Pas dan gaat het om een tweedelijnsklacht. De klachten hoeven echter niet gegrond te zijn. Hoewel een ongegronde klacht geen fout van de energieleverancier inhoudt, geeft dit toch een indicatie dat hij er niet volledig in slaagt de klant uit te leggen waarom de klacht onterecht was. Elke leverancier die meer dan 5.000 unieke huishoudelijke klanten telt en meer dan een jaar actief is, krijgt een indicator. Hoe lager deze indicator, hoe beter de leverancier presteert. Op basis van deze score krijgt de leverancier een aantal VREG-logo's. De leveranciers met 5 sterren hebben de laagste klachtenindicator en doen het goed. De leveranciers met minder sterren hadden een hogere indicator en deden het dus minder goed.

Tabel 1: Klachtenindicator over 2020

Energieleverancier	Klachtenindicator	Aantal sterren
Ecopower	0,00	★ ★ ★ ★ ★
Engie	0,90	★ ★ ★ ★ ★
Ebem	1,46	★ ★ ★ ★ ★
EDF-Luminus	1,63	★ ★ ★ ★ ★
Octa+ Energie	1,99	★ ★ ★ ★ ★
Watz	2,25	★ ★ ★ ★ ★
Lampiris	2,51	★ ★ ★ ★ ★
Eneco Belgium	2,61	★ ★ ★ ★ ★
Vlaamse Energieleverancier	2,75	★ ★ ★ ★ ★
Elegant	5,16	★ ★ ★ ★
Mega	6,42	★ ★ ★
Essent	10,89	★ ★

1.4.2 Klachtenbeeld over 2020

Klanten kunnen een klacht indienen bij hun energieleverancier. Dit is een eerstelijnsklacht. Tweedelijnsklachten kunnen ingediend worden bij de VREG of bij de Ombudsdienst voor Energie. De VREG ontvangt slechts een beperkt aantal klachten omdat hij doorverwijst naar de Ombudsdienst als hét aanspreekpunt voor energiegerelateerde klachten. De Ombudsdienst publiceert elk jaar een activiteitenverslag² over tweedelijnsklachten. Inzicht in het aantal en de aard van de klachten dragen bij tot een goed beeld van de marktsituatie. De VREG engageert zich om in

² Te raadplegen via

https://www.ombudsmanenergie.be/sites/default/files/content/download/files/ombudsdienst_energie_jaarverslag_2020_nl.pdf

het kader van de dienstverlening de vragen en eerstelijnsklachten te monitoren en hierover te rapporteren in het Marktrapport 2021.

1.4.2.1 Trends

Als eerste onderdeel van de dienstverlening van de leveranciers worden een aantal in het oog springende trends besproken. Globaal genomen was er voor 2020 een daling van om en bij de 6% in het totaal aantal ontvangen klachten. De meest voor de hand liggende reden is de terugval in commerciële activiteiten ten gevolge van COVID-19 die ervoor zorgde dat de groothandelsprijzen van energie daalden. Dit had op zijn beurt tot gevolg dat de facturen stabiliseerden, zodat consumenten niet verrast werden door stijgende facturen bij een gelijk gebleven verbruik.

Niettegenstaande deze algemene trend, waren er ook een aantal leveranciers met meer klachten. Het gaat dan om Engie Electrabel, omdat zij de Ombudsdienst voor Energie tijdelijk en foutief aangaven als eerstelijns aanspreekpunt op hun website, om Elegant, waar een zeer trage communicatie naar de klanten aan de basis van deze stijging lag, en ook om Antargaz, Mega en Vlaamse Energieleverancier. Bij deze laatste drie leveranciers was de stijging terug te brengen naar het gebruik van een derde partij, Enbro, als tussenpersoon, wat aanleiding gaf tot ongewenste leverancierswissels.

Een aandachtspunt is ook de toename in klachten rond de extra diensten aangeboden in de marge van een energiecontract, denk hierbij bijvoorbeeld aan slimme thermostaten, aangezien het voor de consumenten niet altijd duidelijk was dat het hier vaak om een apart contract ging. Dit onderscheid is belangrijk: dit wil immers zeggen dat de consument vaak nog steeds gebonden is door het contract voor de aanvullende dienst of goed, zelfs na een overstap naar een andere leverancier.

1.4.2.2 Klachten per leverancier ten opzichte van het marktaandeel per leverancier

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. vergelijkt, per leverancier, het ontvangen aantal klachten in 2020 met hun respectievelijk marktaandeel, bepaald als het aantal beleverde aansluitingspunten op het distributienet op 31 december 2020, voor het Vlaams Gewest.

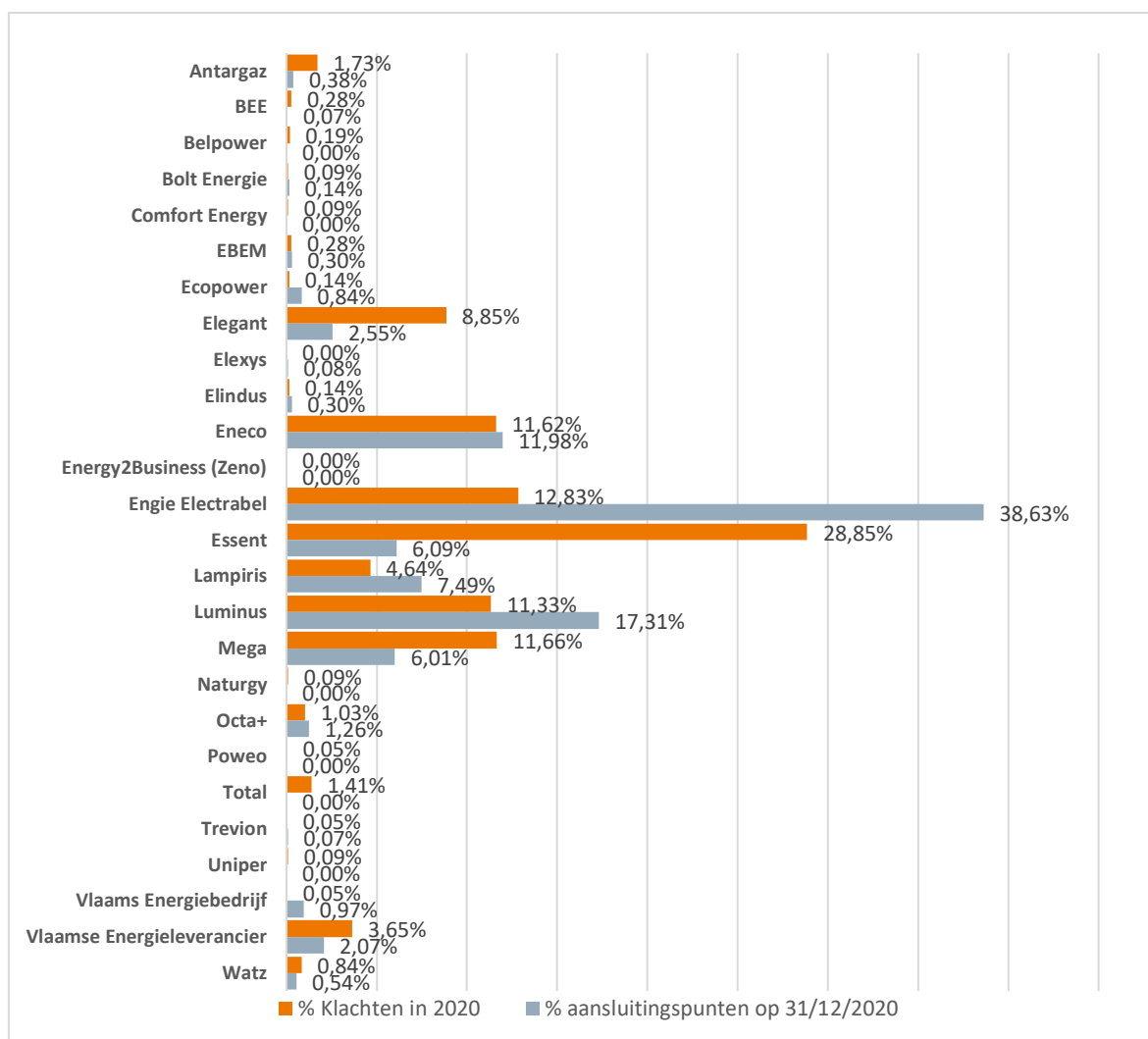
Hoewel voor de meeste leveranciers het klachtenpercentage grotendeels gelijklopend is met hun marktaandeel, zijn er toch een aantal leveranciers die een opvallende afwijking van deze tendens vertonen. Zo was Essent niet enkel goed voor het grootste aandeel klachten ontvangen door de Ombudsdienst voor Energie in 2020, net geen derde van de ontvangen klachten handelden immers over Essent, maar tegelijkertijd had Essent maar een marktaandeel van iets meer dan één twintigste van de markt op het einde van 2020. Ook Antargaz, Elegant, Mega, Total en Vlaamse Energieleverancier waren meer dan proportioneel het onderwerp van klachten in 2020.

Aan de andere kant vallen de goede prestaties op van Engie Electrabel, Lampiris en Vlaams Energiebedrijf; deze leveranciers waren immers minder vaak het onderwerp van een klacht in 2020 dan te verwachten op basis van hun respectievelijke marktaandeel.

1.4.2.3 Veelvoorkomende klachten

De meeste klachten in 2020 hadden betrekking op de marktpraktijken van de leveranciers. Het gaat om klachten die te maken hebben met verkoops- of marketingpraktijken (20,5% van de klachten) en het niet-naleven van de bepaling uit het Wetboek Economisch recht. De tweede meest voorkomende klachtensoort gaat over meterproblemen (17% van de klachten): dit gaat dan zowel over problemen met het gefactureerd gebruik na meteropname, het uitblijven van meteropname, maar ook zaken zoals een slecht werkende meter en problemen bij het verwisselen van meter of een verhuis. Hierbij is het belangrijk om op te merken dat het verzamelen en verwerken van de metergegevens een bevoegdheid is van de distributienetbeheerder, maar dat de energieleveranciers ook een betrokken partij zijn, zeker indien het gaat over problemen rond een verhuis. De top drie van meest voorkomende klachten wordt afgesloten door klachten rond het facturatieproces (13,7% van de klachten): deze klachten hebben betrekking op onder meer onduidelijke facturen, of omdat er betwistingen rond betalingen of terugbetalingen zijn.

Figuur 1: Aantal klachten in 2020 (in %) en aantal aansluitingspunten op 31/12/2020 (in %) per leverancier, voor het Vlaams Gewest

1.5 Leverancierswissels

Maandelijks wordt door ons het switchcijfer berekend: het aantal gezinnen en bedrijven dat van energieleverancier wisselt. Dit cijfer is een rechtstreekse indicator voor de concurrentiegraad in de markt. De wisselactiviteit in de energiemarkt wordt maandelijks opgevolgd door het aantal toegangspunten dat bij de energieleveranciers in de portefeuille is bijgekomen te vergelijken met het totaal aantal toegangspunten.

Energieleveranciers mogen geen verbrekingsvergoeding aanrekenen aan gezinnen en KMO's wanneer zij een andere leverancier kiezen of 'switchen'. Zolang de wettelijke opzeggingstermijn van één maand wordt nageleefd, kunnen consumenten dus eenvoudig veranderen van elektriciteits- of aardgascontract. Dit kan zonder vrees voor een onvoorziene kost, zelfs bij het niet volledig respecteren van de contracttermijn.

Een belangrijke kanttekening is echter dat leveranciers wel een jaarlijkse vergoeding kunnen aanrekenen. Die wordt doorgaans verrekend volgens het aantal dagen dat u klant bent. Sommige leveranciers rekenen deze vergoeding echter ineens voor een volledig contractjaar aan, ook als u in de loop van het jaar opnieuw van leverancier verandert. In dat geval heeft u natuurlijk een deel van deze vergoeding te veel betaald.

Zowel bij elektriciteit als bij aardgas beïnvloeden verschillende factoren, zoals media-aandacht voor de energiemarkt, prijszetting, wervingsacties, commerciële prijsvergelijkers en groepsaankopen, meer en meer de beslissing van klanten om van energieleverancier te veranderen. Enerzijds kan een hoog switchcijfer wijzen op een energiemarkt met actieve afnemers die een bewuste leverancierskeuze maken. Anderzijds kan een laag switchcijfer ook wijzen op een algemene tevredenheid van de consument bij hun huidige leverancier. Dit cijfer moet dus met de nodige voorzichtigheid worden bekeken.

Meer gedetailleerde en actuele switchcijfers kunt u raadplegen op de website van de VREG.³

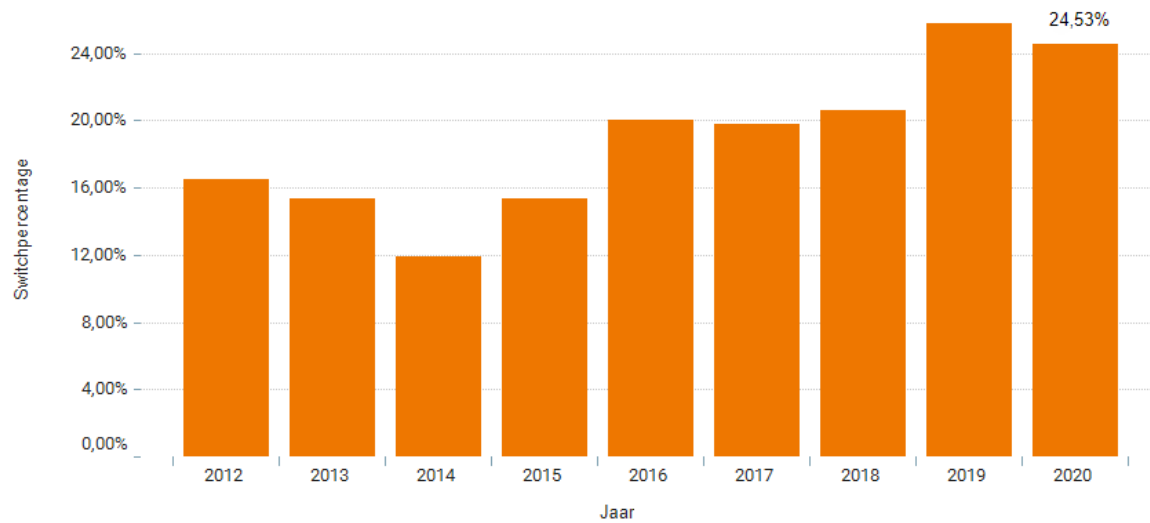
1.5.1 Elektriciteit

Figuur 2 geeft door middel van dit 'switchcijfer' het relatief aantal veranderingen van elektriciteitsafnemer weer die het gevolg zijn van een keuze van de afnemer. Deze figuur toont dat na het recordjaar van 2019 ook in 2020 een hoog switchniveau wordt bereikt, meer bepaald 24,53%. Volgens onze jaarlijkse enquêtes is de prijs nog altijd de belangrijkste motivator om van leverancier te veranderen. Maar liefst 82% van de gezinnen, 78% van de kleine bedrijven en 79% van de kmo's gaven dit als belangrijkste reden om een nieuwe leverancier te kiezen.

We zien zowel in het segment van de huishoudelijke afnemers als van de niet-huishoudelijke afnemers een daling ten opzichte van vorig jaar. Concreet veranderde 24,55% van de huishoudelijke afnemers van elektriciteitsleverancier in 2020 en 24,46% van de niet-huishoudelijke afnemers.

³ Informatie over switchcijfers op website VREG: <https://www.vreg.be/nl/aantal-gezinnen-en-bedrijven-dat-van-leverancier-wisselt>

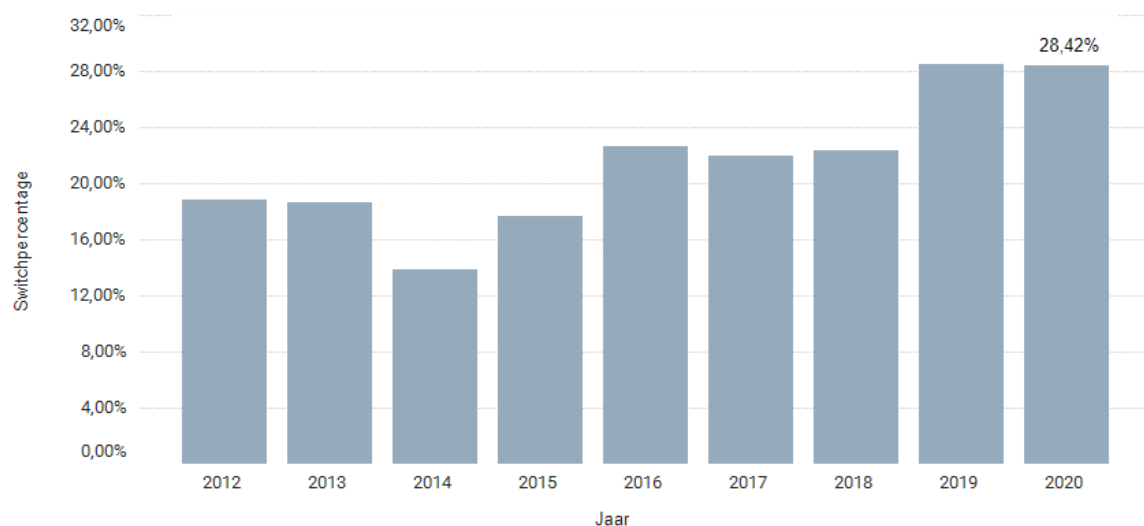
Figuur 2: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%)

1.5.2 Aardgas

Onderstaande Figuur 3 geeft, analoog aan de indicator voor elektriciteit, grafisch de evolutie van de switchingindicator voor aardgas weer. Deze indicator toont de jaarlijkse relatieve verandering van aardgasleverancier weer die een gevolg is van een keuze van de afnemer. Ook hier wordt deze indicator berekend om een beeld te krijgen van de activiteitsgraad.

Figuur 3: Jaarlijkse indicator marktdynamiek aardgas (%)

De indicator voor de aardgasmarkt ligt zoals gewoonlijk opnieuw een beetje hoger dan de indicator voor de elektriciteitsmarkt, maar volgt wel dezelfde trend. Ook hier is het duidelijk dat het switchcijfer uitzonderlijk hoog was in 2019 en slechts licht daalt in 2020. Het switchcijfer was gelijkaardig in de huishoudelijke en de niet-huishoudelijke marktsegmenten, respectievelijk ging het over 28% en 31%.

Als we onze switchcijfers in Europese context gaan vergelijken zien we dat de Vlaamse gezinnen erg actief zijn in het veranderen van leverancier ten opzichte van de rest van Europa. Zowel voor elektriciteit als voor aardgas heeft Vlaanderen volgens de meest recente cijfers opgenomen in het [Market Monitoring Report 2019](#) (figuur 39) van ACER⁴ de hoogste switchrates in Europa.

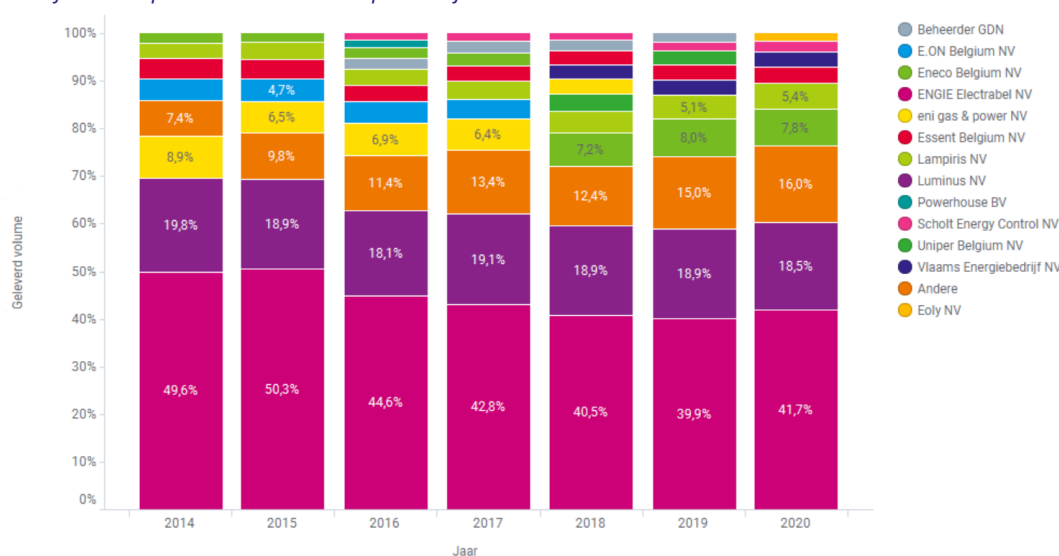
1.6 Marktaandeelen van de energieleveranciers

Een ander belangrijk middel om de markt te monitoren zijn de marktaandeelen van de energieleveranciers. Deze marktaandeelen kunnen op twee verschillende manieren berekend worden, enerzijds op basis van toegangspunten, anderzijds op basis van het geleverd volume. De marktaandeelen op basis van toegangspunten worden maandelijks berekend, aangezien leveranciers elke maand melden hoeveel toegangspunten ze beleveren. Deze cijfers worden ook afzonderlijk berekend voor de marktsegmenten jaargelezen huishoudelijke afnemers en jaargelezen professionele afnemers. In dit marktrapport kiezen we er echter voor om de cijfers van de verschillende marktsegmenten niet toe te lichten. Deze cijfers worden wel maandelijks geactualiseerd op onze website⁵. De marktaandeelen op basis van geleverd volume energie worden jaarlijks berekend, op basis van de allocatiegegevens die we ontvangen van Fluvius. Ook van deze cijfers kan de uitsplitsing voor de jaargelezen marktsegmenten op de website worden geraadpleegd.

1.6.1 Elektriciteit

Figuur 4 geeft de verdeling van de marktaandeelen weer van de elektriciteitsleveranciers die actief waren in 2020, op basis van de gegevens van de netbeheerder. De marktaandeelen zijn uitgedrukt in geleverde elektriciteit. Uit de figuur blijkt dat de marktaandeelen in 2020 vrij stabiel zijn gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Opnieuw hebben ENGIE Electrabel (41,7%), Luminus (18,5%) en Eneco Belgium (7,8%) het grootste marktaandeel. Bij ENGIE Electrabel betekent dit een stijging van het marktaandeel ten opzichte van 2019, bij leveranciers Luminus en Eneco Belgium zien we daarentegen een lichte daling.

Figuur 4: Marktaandeelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet en plaatselijk vervoernet

⁴ ACER = The European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators.

⁵ Marktaandeelen van energieleveranciers op website: <https://www.vreg.be/nl/marktaandeelen-energieleveranciers>.

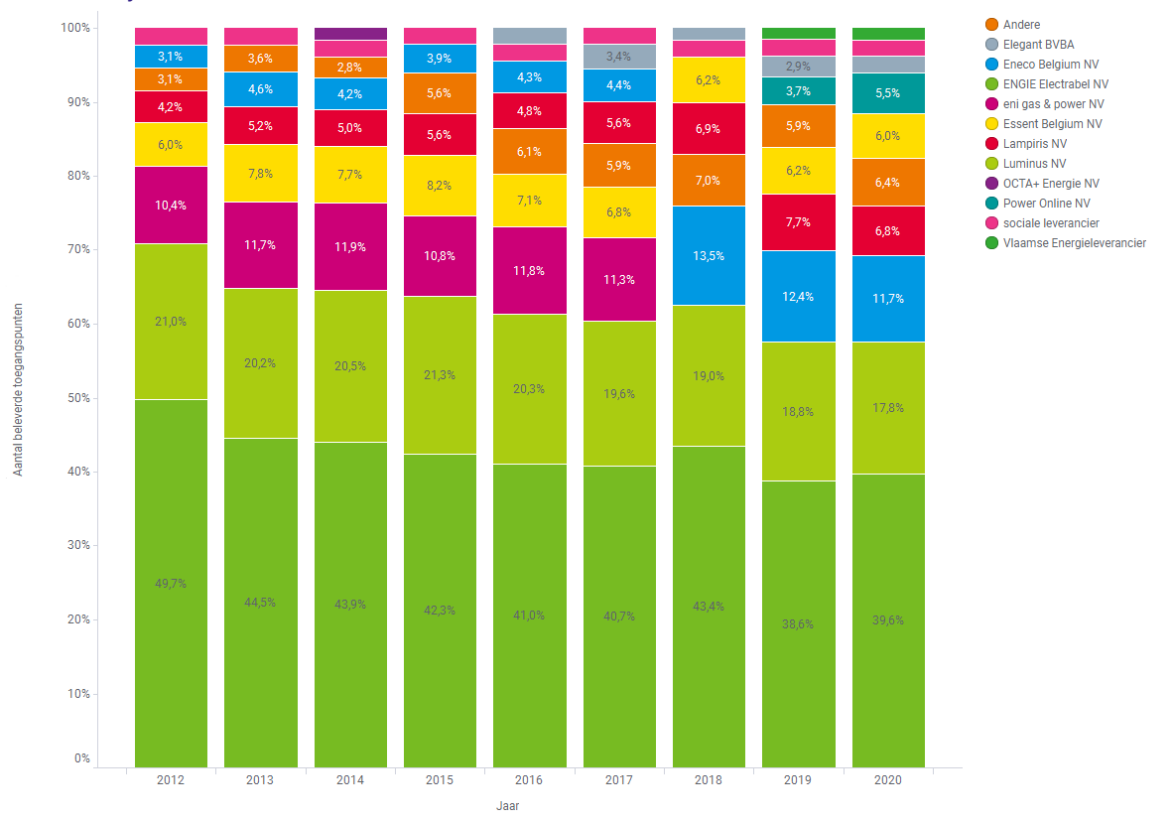
Opvallend is dat er ook een grote groep ‘Andere’ is. Dit zijn de leveranciers die een kleiner marktaandeel hebben dan 1,5%. Deze groep stijgt doorheen de jaren en heeft in 2020 een historisch groot marktaandeel van 16%. Dat de kleinere partijen samen steeds een groter marktaandeel hebben, betekent mogelijks dat het wel interessant is om als kleine speler in de elektriciteitsmarkt toe te treden. In 2020 is echter slechts één leverancier toegetreden tot de markt, namelijk Slim met Energie België BV. Wellicht heeft de COVID-19-crisis ook een aandeel in het drukken van het enthousiasme van potentiële nieuwe kleine leveranciers. Ook de onzekerheid rond de nieuwe manier van gegevensuitwisseling tussen de netbeheerders en de energieleveranciers die in 2021 van start gaat (MIG6) kan een drempel zijn om op de markt te komen. Wellicht zijn sommige potentiële leveranciers afwachtend tot na deze invoering.

Zoals eerder vermeld berekenen we ook marktaandelen op basis van het aantal toegangspunten dat een elektriciteitsleverancier beleverde op 31 december 2020.

Figuur 5 toont opnieuw de evolutie van de marktaandelen van de elektriciteitsleverancier, maar dan uitgedrukt in totaal aantal elektriciteitsafnemers. Ook hier blijft de top drie gelijk aan vorig jaar. De leveranciers met de grootste klantenportefeuille zijn net als bij het marktaandeel op basis van volume ENGIE Electrabel, Luminus en Eneco Belgium. Verder zien we hier ook dezelfde trends als bij de marktaandelen op basis van het geleverd volume. Het marktaandeel van ENGIE Electrabel steeg licht ten opzichte van het voorgaande jaar, meer bepaald van 38,6% in 2019 naar 39,6% in 2020. Luminus en Eneco Belgium daarentegen doen het iets slechter dan vorig jaar, hun marktaandeel daalt respectievelijk van 18,8% naar 17,8% en van 12,4% naar 11,7%. Verder zien we dat de groep ‘Andere’ en dus de groep leveranciers met een marktaandeel kleiner dan 1,5% een totaal marktaandeel heeft van 6,4%.

We kunnen deze groep ‘Andere’ niet vergelijken met de groep ‘Andere’ die in *Figuur 4* wordt afgebeeld. Leveranciers kunnen immers tot de groep ‘Andere’ behoren wat betreft aantal toegangspunten wanneer ze niet veel klanten in portefeuille hebben maar wel een groter marktaandeel hebben op basis van geleverde hoeveelheid energie wanneer deze klanten een groot verbruik hebben.

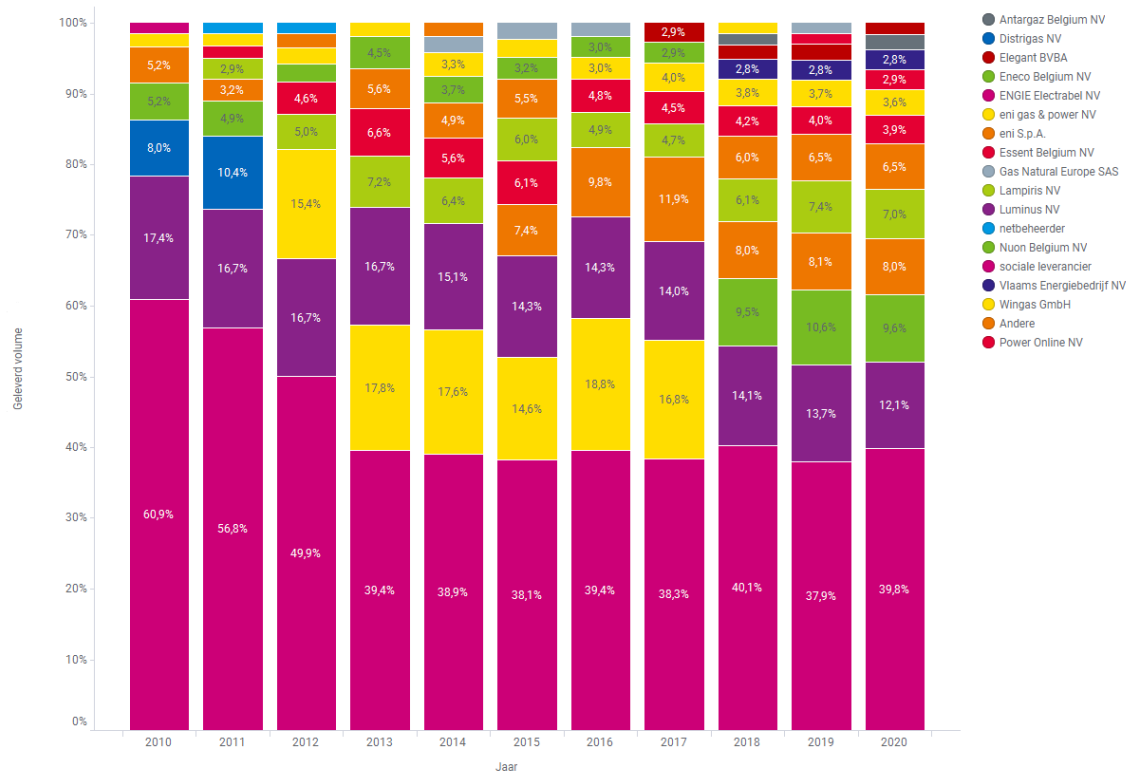
Figuur 5: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in totaal aantal elektriciteitsafnemers

1.6.2 Aardgas

Figuur 6 toont de marktaandelen van de leveranciers actief in de aardgasmarkt, uitgedrukt in geleverd aardgas in 2020. Hier kunnen we dezelfde vaststellingen doen als bij elektriciteit. Het marktaandeel van leverancier ENGIE Electrabel steeg van 37,9% in 2019 naar 39,8% in 2020. ENGIE Electrabel is daarmee ook voor aardgas de leverancier met het grootste marktaandeel. Leveranciers Luminus en Eneco Belgium die de rest van de top drie vervolledigen zien hun marktaandeel ook voor aardgas dalen. Het marktaandeel van Luminus daalt van 13,7% naar 12,1%. Bij Eneco Belgium zien we een daling van 10,6% naar 9,6%.

Figuur 6: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

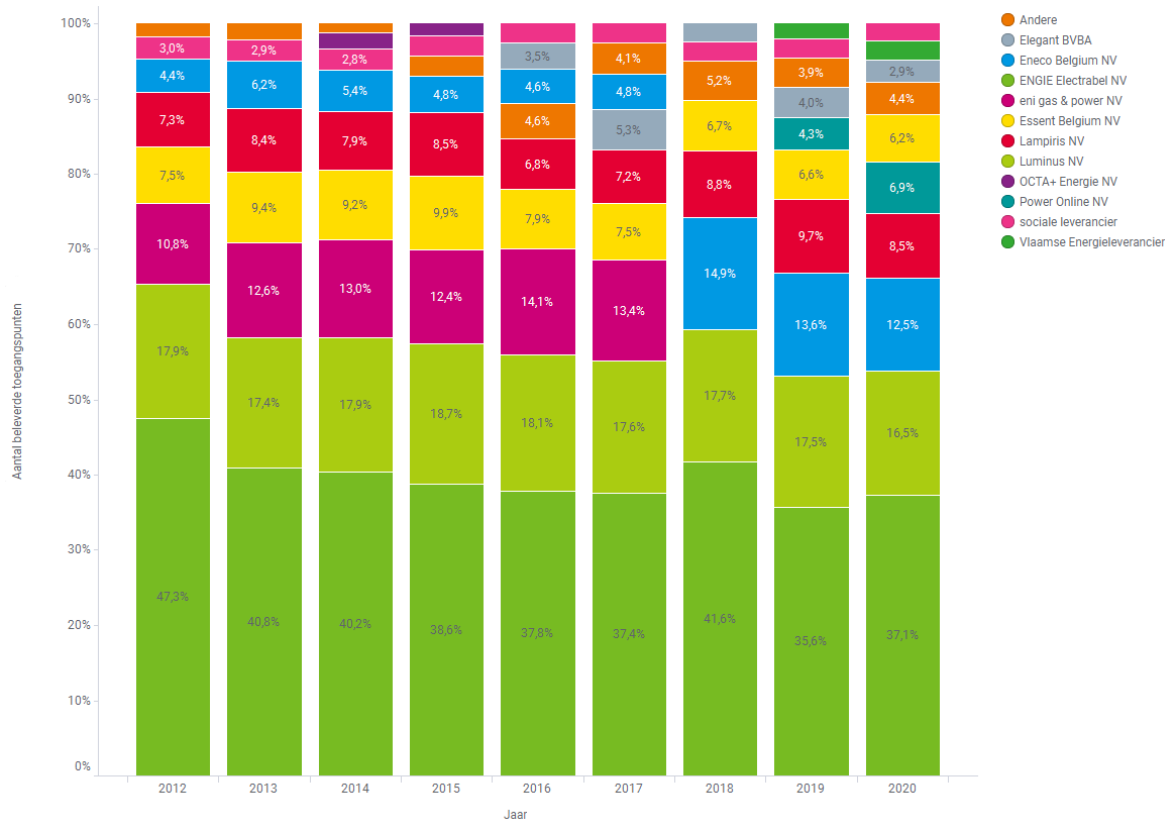
Ook bij aardgas is er een groep ‘Andere’ waarin we de leveranciers die een kleiner marktaandeel hebben dan 1,5% samenvoegen. Dit aandeel is ongeveer de helft van het aandeel bij elektriciteit, namelijk 8%. Het lage marktaandeel voor ‘Andere’ bij aardgas is omdat er minder spelers actief zijn op de aardgasmarkt en dus minder leveranciers in de groep terecht komen.

Vervolgens worden de marktaandelen van aardgasleveranciers ook berekend op basis van het aantal toegangspunten. Het gaat hier om de totale markt, dus zowel om afnemers met een automatisch gelezen, maandelijks gelezen als jaarlijks gelezen meter en zowel om professionele als huishoudelijke afnemers.

Opnieuw zien we hier dezelfde evolutie waarbij het marktaandeel van ENGIE Electrabel licht stijgt ten opzichte van het voorgaande jaar, en de marktaandelen van Luminus en Eneco Belgium licht dalen ten opzichte van het voorgaande jaar. Ook hier blijft de top drie gelijk aan het voorgaande jaar. Net zoals bij elektriciteit domineren dezelfde drie leveranciers het grootste deel van de markt. Dat is logisch, aangezien uit de enquêtes voor het [Marktmonitorrapport](#) in 2020 blijkt dat 91% van de gezinnen, 80% van de kmo’s en 88% van de kleine bedrijven dezelfde leverancier heeft voor elektriciteit als voor aardgas.

Het marktaandeel van de kleinste spelers, meer bepaald diegene met een marktaandeel kleiner dan 1,5% is hier nog een stuk lager. De groep ‘Andere’ heeft samen een marktaandeel van slechts 4,4%. Dat is wel een lichte stijging ten opzichte van het voorgaande jaar toen het marktaandeel nog 3,9% bedroeg.

Figuur 7: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers

1.7 Herfindahl-Hirschman index (HHI)

Jaarlijks gebruiken we de Herfindahl-Hirschman index (HHI) om de concentratiegraad in de energiemarkt te beoordelen. De HHI houdt rekening met het aantal aanbieders, alsook met hun grootte en kan variëren tussen 0, perfecte competitie, en 10.000, een perfect monopolie. Markten met een HHI onder de 2.000 worden beschouwd als concurrentieel, stijgt de HHI daarentegen boven 2.500 dan kan dit wijzen op zware risico's voor de marktwerking.

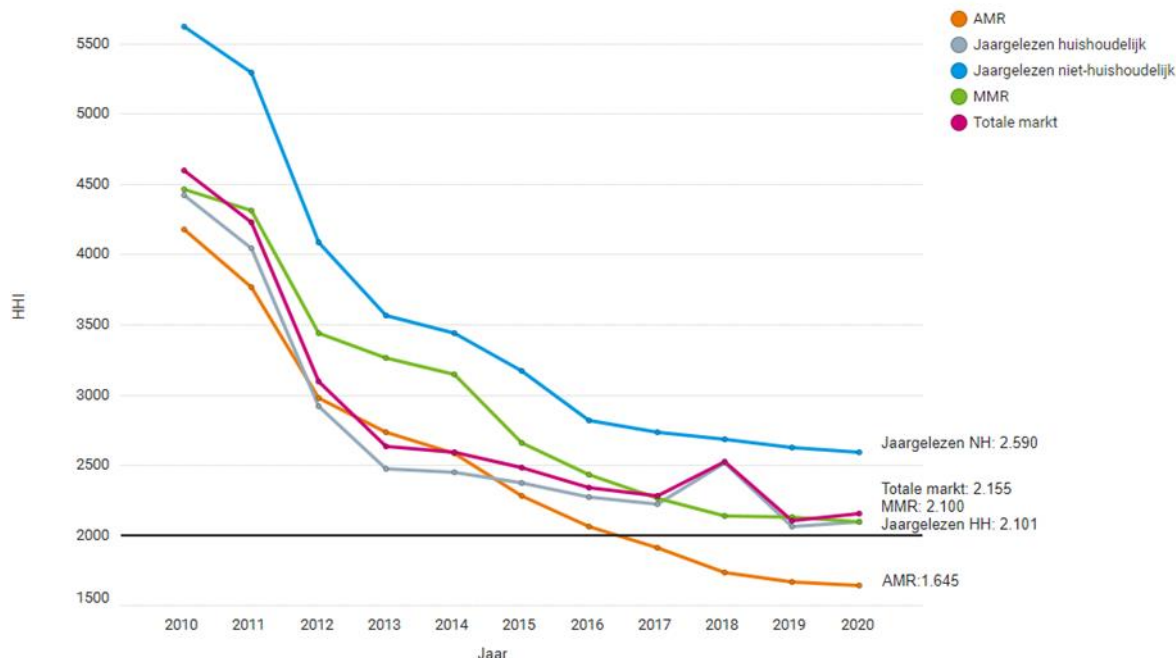
Voor meer details over de berekeningsmethode van de Herfindahl-Hirschman index verwijzen we naar Bijlage 3.

1.7.1 Elektriciteit

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. toont de evolutie van de HHI in het laatste decennium, berekend op basis van aantal toegangspunten. Er is sprake van een daling in de HHI bij alle categorieën, behalve bij de jaargelezen huishoudelijke afnemers (+1,87%). Hierdoor stijgt ook de HHI op basis van het aantal toegangspunten in de totale markt licht ten opzichte van het voorgaande jaar. Net als vorig jaar stellen we vast dat voorlopig enkel de categorie van AMR meters al een HHI onder de benchmark van 2.000 bereikt.

De HHI-index kan vervolgens ook berekend worden op basis van het geleverd volume elektriciteit. Voor de totale markt ligt dit op 2.203 en stijgt ook ten opzichte van vorig jaar (4,60%). Deze stijging kan deels verklaard worden door de lage opkomst van nieuwe spelers in de energiemarkt in 2020, en de stijging in het marktaandeel van de grootste leverancier ENGIE Electrabel. **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**

Figuur 8: Verloop HHI elektriciteit (o.b.v. toegangspunten)

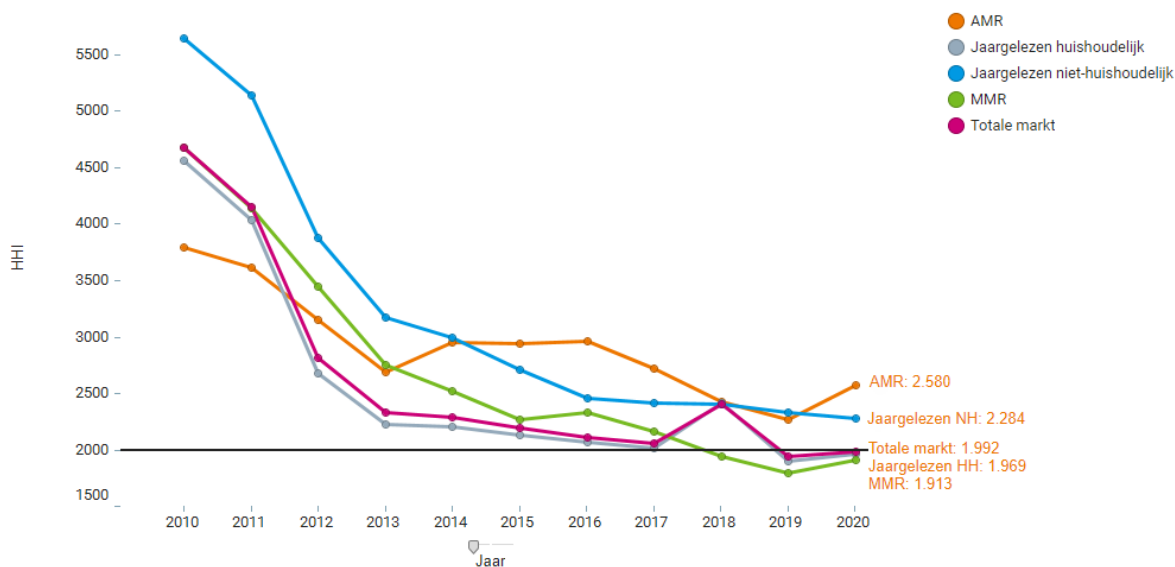

1.7.2 Aardgas

Figuur 9 toont de evolutie van de HHI voor aardgas in de laatste tien jaar. Hier zien we, net als bij elektriciteit, dat de index in de totale markt steeg ten opzichte van het voorgaande jaar, meer bepaald met 2,23% tot op een niveau van 1.992. Enkel in het marktsegment jaargelezen niet-huishoudelijk was een daling te zien van de Herfindahl-Hirschman index (-2,42%). Voor aardgas zijn er, in tegenstelling tot elektriciteit, verschillende marktsegmenten die zich onder de benchmark bevinden. Ondanks een stijging van de HHI in marktsegmenten jaargelezen huishoudelijk en MMR ten opzichte van vorig jaar blijven deze onder de kaap van 2.000.

Ook hier kunnen we de stijging van de HHI in de totale markt deels toeschrijven aan de stijging in het marktaandeel van ENGIE Electrabel en de lage opkomst van nieuwe (kleine) spelers in de energiemarkt.

Figuur 9: Verloop HHI aardgas (o.b.v. toegangspunten)

Ondanks dat de HHI voor elektriciteit, en ook voor een groot aantal marktsegmenten in de aardgasmarkt niet onder de kaap van 2.000 ligt, zien we dat Vlaanderen daarmee tot de betere leerlingen van de klas behoort in Europa. Dat blijkt uit de meest recente gegevens hierover in het [Market Monitoring Report 2019](#) (figuur 26) van ACER⁶.

2 Aanbod elektriciteits- en aardgascontracten

2.1 Actief aangeboden energiecontracten in de V-test[®]

De gegevens in dit subhoofdstuk gaan over eind 2020 en zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers overmaakten voor de V-test[®], de module die de gezinnen en kleine professionele elektriciteits- en aardgasafnemers⁷ in Vlaanderen toelaat om de aangeboden contracten te vergelijken op vtest.vreg.be.

De V-test[®] biedt waardevolle informatie over de elektriciteits- en aardgascontracten die actief aangeboden worden aan gezinnen en kleine professionele afnemers op de Vlaamse energiemarkt⁸. Die informatie bestaat naast de prijsgegevens ook uit kenmerken zoals het contractueel beloofde groenestroompercentage, de communicatiewijze, de eventuele toelatingsvoorwaarden, de eventuele opties,...

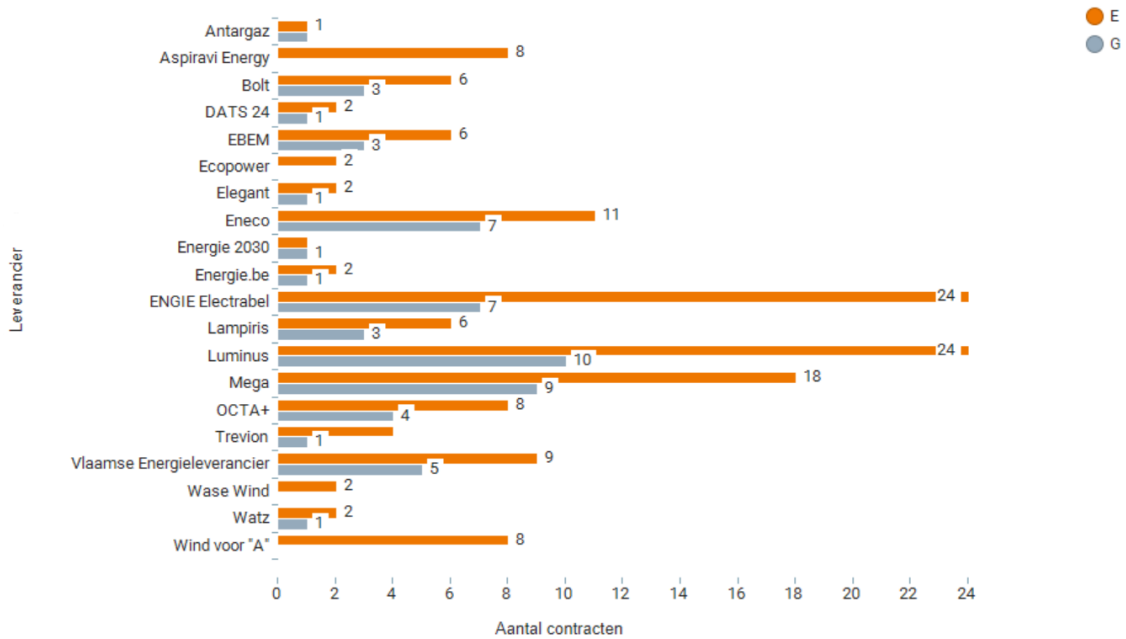
In onderstaande figuur geven we weer hoeveel contracten elke leverancier aanbiedt aan gezinnen op de Vlaamse energiemarkt.

Figuur 10: Actief aangeboden elektriciteits- (E) en aardgascontracten (G) per leverancier

⁶ ACER = The European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators.

⁷ Kleine professionele elektriciteitsafnemers zijn professionele jaargemeten elektriciteitsafnemers op laagspanning met een aansluitingsvermogen kleiner dan 56 kVA; kleine professionele aardgasafnemers zijn professionele jaargemeten aardgasafnemers met een lage drukaansluiting.

⁸ De V-test[®] bevat de contracten waarvoor een tariefkaart op de leverancierswebsite gepubliceerd is en waarop nieuwe klanten kunnen intekenen.

Bron: V-test®, update december 2020

We merken o.a. op basis van vragen en reacties die de VREG ontvangt dat veel gezinnen in Vlaanderen er zich niet of onvoldoende van bewust zijn dat verschillende energieleveranciers meer dan één elektriciteits- en/of aardgascontract aanbieden. Vaak zijn er grote prijsverschillen tussen de contracten van dezelfde leverancier. De meeste gezinnen weten wie hun energieleverancier(s) is (zijn), maar weten vaak niet welk(e) contract(en) ze hebben.

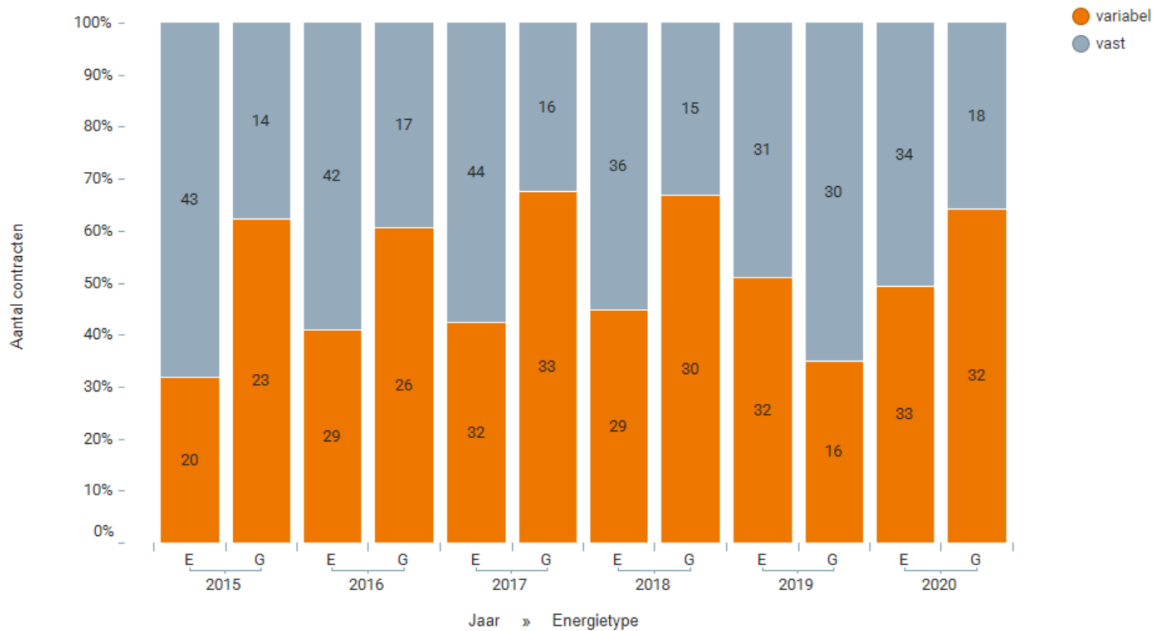
Hieruit leiden we af dat het realistisch is dat sommige gezinnen die de V-test® doen en op basis van de resultaten een contract voor elektriciteit en/of aardgas kiezen, een ander contract met de door hen beoogde leverancier(s) sluiten dan ze eigenlijk van plan waren, bv. grijze i.p.v. groene stroom (of omgekeerd), variabele energiecomponent i.p.v. vaste energiecomponent (of omgekeerd),...

We willen de afnemers blijven sensibiliseren om de nodige aandacht te schenken aan de naam van het gekozen contract bij ondertekening.

2.1.1.1 Vaste versus variabele contracten

Een contract kan enerzijds een variabele of een vaste prijs voor de [energiecomponent](#) bevatten. Hieronder delen we de aangeboden contracten voor huishoudelijke afnemers in de V-test® op in vaste en variabele contracten en geven we de evolutie van de verhouding weer. Doorheen de tijd is er voor elektriciteit duidelijk een verschuiving merkbaar in het voordeel van de contracten met een variabele energiecomponent.

Figuur 11: Vaste versus variabele elektriciteits (E)- en aardgascontracten (G)

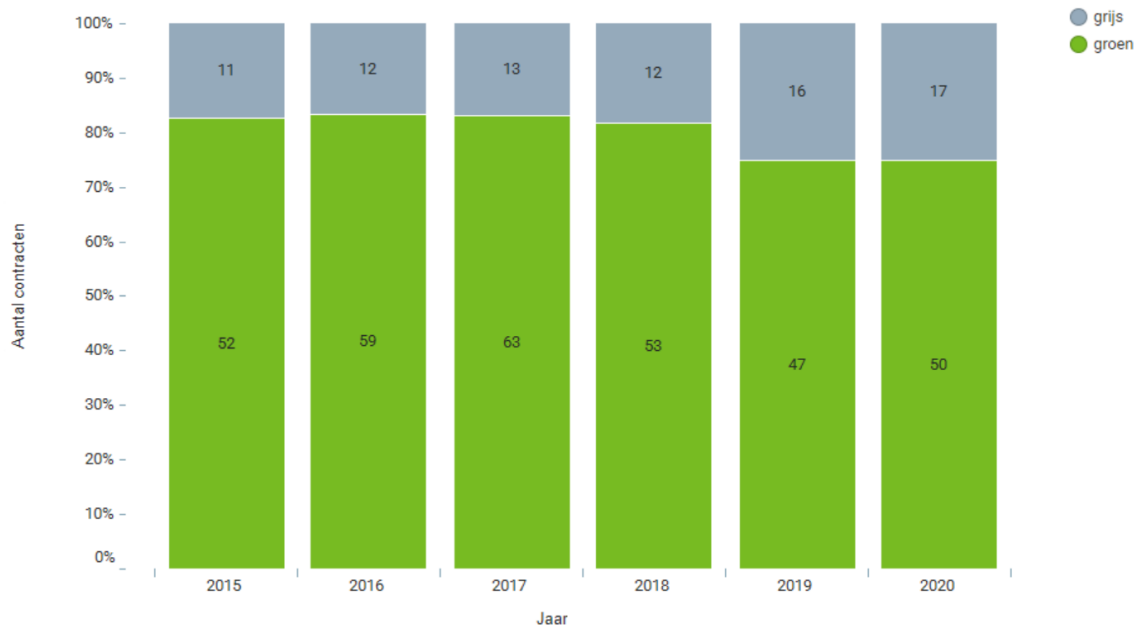

Bron: V-test®, update december 2020

2.1.1.2 Aanbod groene contracten

De elektriciteitscontracten delen we ook in op basis van het percentage groene stroom dat een leverancier gedurende de ganse looptijd belooft te zullen leveren. Stroom kan pas groen zijn wanneer voor elke geleverde MWh elektriciteit een garantie van oorsprong groene stroom wordt ingediend in het VREG-platform. De VREG controleert of aan deze vereiste voldaan wordt. Onderstaande figuur toont de evolutie van het aantal aangeboden groene contracten in de V-test® voor huishoudelijke afnemers. De contracten met een 100% contractuele groenestroombelofte zijn de groene contracten en de andere zijn de grijze contracten.

Figuur 12: Contractueel beloofde groenestroompercentage bij elektriciteitscontracten.

Bron: V-test®, update december 2020

Doorheen de tijd is er een lichte verschuiving in het voordeel van de grijze contracten. We zien dat er de laatste jaren grijze contracten worden aangeboden waarbij gezinnen de mogelijkheid hebben om tegen een extra kost groene stroom geleverd te krijgen. In de V-test® wordt die optie dus vermeld bij de grijze contracten. In bovenstaande figuur zijn die contracten enkel als grijze contracten en niet ook als groene contracten opgenomen.

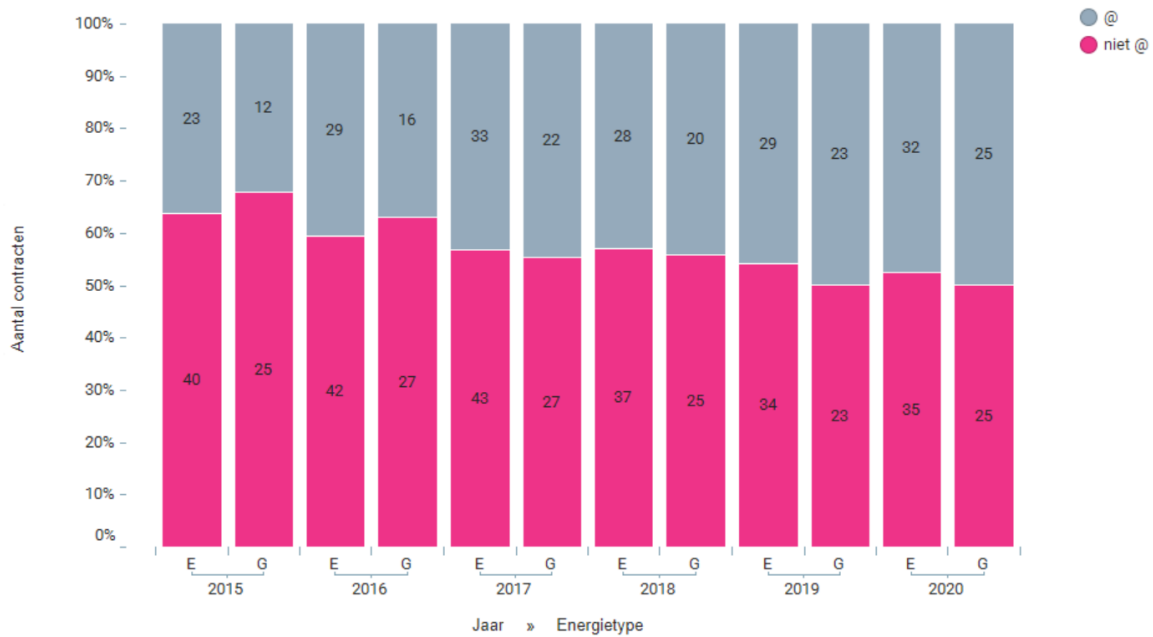
2.1.1.3 Leveringscontracten met al dan niet louter digitale dienstverlening

Er zijn nog andere criteria die een rol (kunnen) spelen bij de keuze van energiecontract.

Eén daarvan is de communicatiewijze waarbij we een onderscheid maken tussen de @-contracten en de niet @-contracten. In de V-test® tonen we bij een contract het @-icoon als de contractondertekening en/of de facturatie en/of vragen/klachten uitsluitend elektronisch kan.

We stellen vast dat er zowel voor elektriciteit als voor aardgas verhoudingsgewijs meer @-contracten aangeboden worden doorheen de tijd. We merken op dat er @-contracten aangeboden worden waarbij de mogelijkheid geboden wordt om de voorschotfacturen per post te ontvangen tegen een extra kost. Onderstaande figuur toont de evolutie van het aanbod @-contracten in de V-test® voor gezinnen.

Figuur 13: Communicatiewijze bij elektriciteits- (E) en aardgascontracten (G).

Bron: V-test®, update december 2020

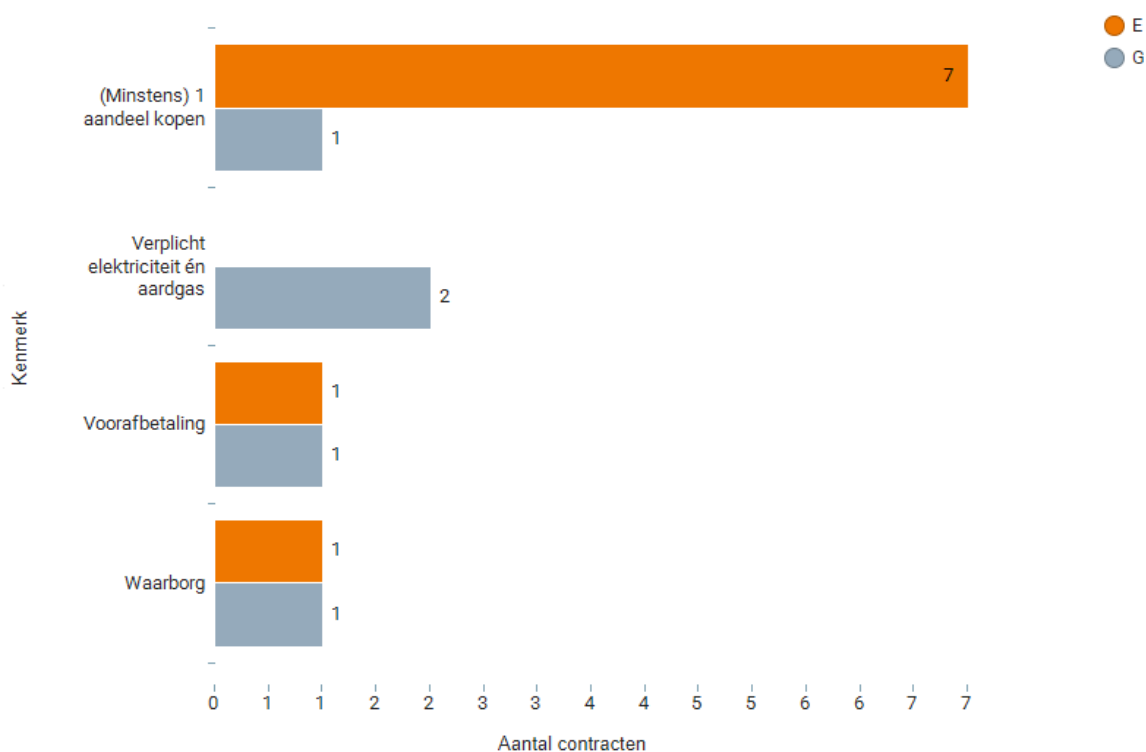
We stellen vast dat de goedkoopste contracten in de V-test® veelal @-contracten zijn. Die vaststelling ligt in de lijn der verwachting, aangezien een leverancier (een) kost(en) kan verlagen of vermijden door bijvoorbeeld facturen digitaal in de plaats van per post te bezorgen en hij hierdoor de kostprijs kan drukken. Een lagere administratieve kost zal in de meeste gevallen een lagere jaarlijkse vergoeding tot gevolg hebben.

De gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding van de @-elektriciteitscontracten bedroeg in december 2020 29,72 euro incl. btw. Die van de niet @-elektriciteitscontracten was met 60,83 euro incl. btw ongeveer dubbel zo hoog. Voor aardgas bedroeg de gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding incl. btw van beide contracten respectievelijk 31,60 en 50,22 euro. Stellen dat het verschil in de jaarlijkse vergoeding van beide types uitsluitend toe te schrijven is aan de verplichte elektronische communicatie is voorbarig, aangezien ook andere aspecten zoals bijvoorbeeld minder diensten bij de @-contracten of verplichte domiciliëring als betalingswijze (Zie paragraaf 2.1.1.5) een rol kunnen spelen. We vinden het belangrijk dat een gezin stilstaat bij de hoogte van de jaarlijkse vergoeding en de manier waarop die wordt aangerekend.

2.1.1.4 Voorwaarden verbonden aan het contract

In *Figuur 14* gaan we in op voorwaarden die bij sommige contracten gelden en waaraan moet voldaan zijn opdat een gezin er op kan intekenen.

Figuur 14: Voorwaarden van het contract

Bron: V-test®, update december 2020

De contracten waarbij (minstens) 1 aandeel moet gekocht worden, bestempelen we als de coöperatieve contracten. Het aankoopbedrag van het aandeel nemen we niet op in de totale kostprijs op jaarbasis die we tonen in de V-test® omdat het een eenmalige en geen jaarlijkse kost is.

Contracten waarbij een waarborg moet betaald worden of waarbij het voorschot op jaarbasis vóór de start van de levering moet betaald worden, zijn contracten waarbij de leverancier een grote zekerheid heeft dat de klant zijn betalingsverplichtingen zal nakomen. Hierdoor kan de leverancier de kostprijs van die contracten drukken.

2.1.1.5 Verplichte domiciliëring

Verder kan een contract ook de voorwaarde hebben dat de voorschotfactuur verplicht via domiciliëring betaald moet worden

Voor leveranciers die het federale [Akkoord](#) 'De consument in de vrije elektriciteits- en gasmarkt' ondertekenden, is het verplichten van domiciliëring als betalingswijze niet toegestaan. Die leveranciers moeten verschillende betalingsmogelijkheden aanbieden voor elke tariefformule waaronder minstens overschrijving en domiciliëring.⁹

In de V-test® worden ook contracten aangeboden door leveranciers die dit Akkoord niet ondertekend hebben opgenomen. Bij de V-test®-versie van december 2020 werden 8 elektriciteitscontracten opgenomen voor gezinnen waar betaling via domiciliëring verplicht was. Voor aardgas waren dit er 6.

⁹ Op 23 juni 2021 werd het contract ook door Power Online (handelsnaam MEGA) ondertekend. Bron: <https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Energy/accord-electricity-nl.pdf>.

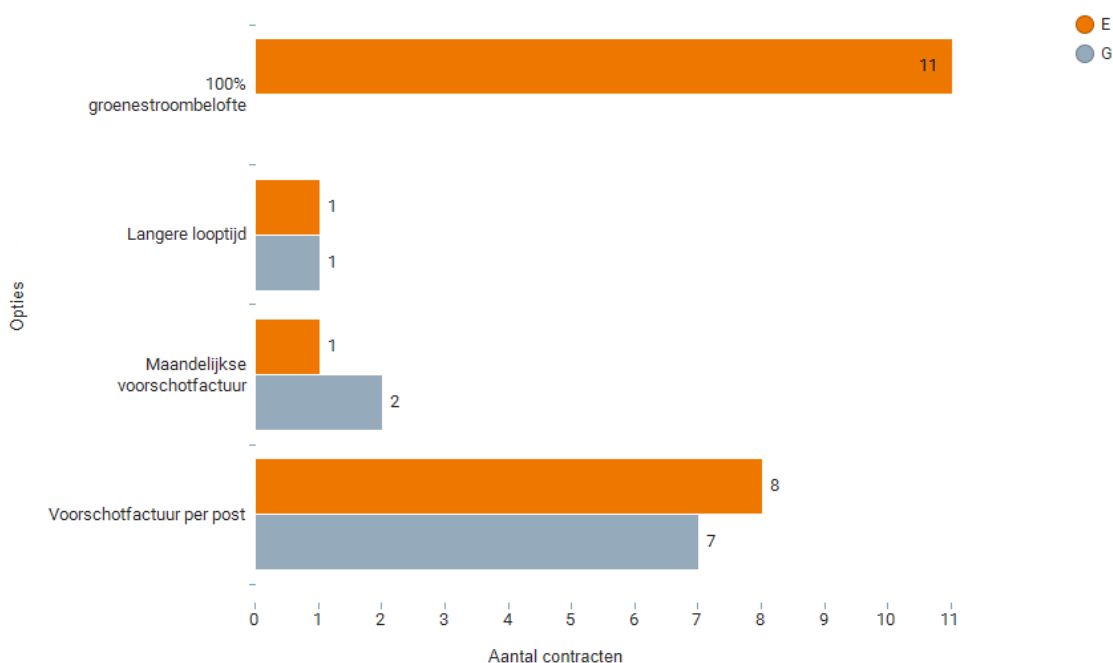
Er is geen risico dat de klant uit het oog verliest om zijn facturen te betalen. Voor zover de leverancier de kost van herinneringsbrieven niet (volledig) doorrekent aan de klant, kan hij geld en tijd uitsparen door geen herinneringsbrieven te moeten sturen en is hij er zekerder van dat hij (tijdig) zijn geld ontvangt. Op basis van de Servicecheck in december 2020 werd duidelijk dat bij de meeste leveranciers van de energiecontracten met verplichte domiciliëring de eerste herinneringsbrief voor de klant kosteloos was.

Contracten waarbij domiciliëring verplicht is, zijn dus contracten waarbij de leverancier een grote zekerheid heeft dat de klant zijn betalingsverplichtingen zal nakomen. Die mate van zekerheid kan aanleiding geven tot een lagere kostprijs. Een lagere gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding is hier vermoedelijk een indicatie van. Voor elektriciteit bedroeg die in december 2020 17,93 euro incl. btw, daar waar die van de overige contracten 54,27 euro incl. btw bedroeg. Voor aardgas bedroegen die jaarlijkse vergoedingen respectievelijk 18,60 en 45,05 euro incl. btw. Zoals bij de figuur over de communicatiewijze vermeld, kan niet gesteld worden dat één enkel criterium de verklaring vormt voor de lagere gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding. Zo zijn de meeste contracten waarbij de domiciliëring verplicht is onder andere ook @-contracten.

2.1.1.6 Opties (al dan niet tegen extra betaling)

Bij een aantal contracten wordt de mogelijkheid geboden om tegen een extra kost een kenmerk van het contract te wijzigen. In de resultaat tabel van de V-test® kaarten we die mogelijkheid aan. In onderstaande figuur worden de aangeboden contracten met extra opties voor gezinnen weergegeven.

Figuur 15: Opties (extra kost)

Bron: V-test®, update december 2020

De opties 'Voorschotfactuur per post' en '100% groenestroompercentage' werden hoger in de tekst besproken.

Er zijn energiecontracten waarbij een gezin de voorschotfacturen niet maandelijks ontvangt. Daarover informeren wij in de V-test®. Bij bepaalde contracten heeft een gezin de mogelijkheid om deze tegen een extra kost toch elke maand te ontvangen. Ten slotte zijn er ook nog energiecontracten met een vaste prijs voor de energiegcomponent waarbij een gezin de mogelijkheid heeft om de looptijd van het contract tegen een extra kost te verlengen.

Op basis van de informatie in deze paragraaf is duidelijk dat er een gevarieerd contractaanbod op de Vlaamse energiemarkt is. We doen nog altijd een oproep aan de gezinnen om de V-test® te doen telkens hun contract verlengd gaat worden en minstens te overwegen om daadwerkelijk over te stappen naar het voor hen op dat ogenblik meest interessante contract..

Het is belangrijk dat gezinnen zich realiseren dat binnen de initiële looptijd van hun contract, de (prijs)voorwaarden die in de V-test® getoond worden voor het contract met dezelfde naam (sterk) kunnen verschillen van die waarop zij ingetekend hebben. Ook de verlengingstarieven kunnen (sterk) afwijken van de tarieven die getoond worden in de V-test®.

2.2 Welke elektriciteits- en aardgascontracten kiezen klanten?

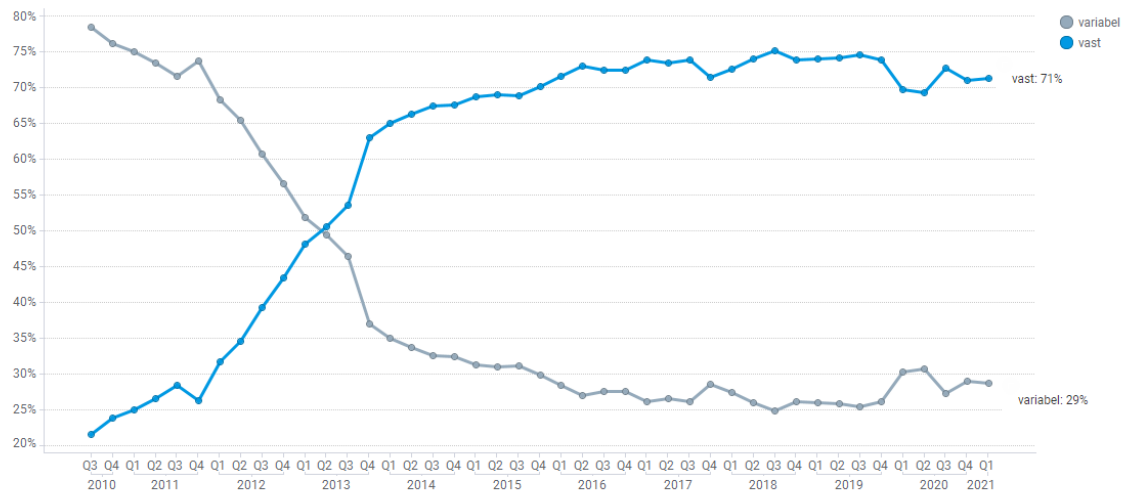
Een groter aanbod van bepaalde contracten op de markt (bv. met variabele energieprij) betekent niet noodzakelijk dat afnemers ook meer intekenen op dit soort contracten. Of een afnemer al dan niet kiest voor een contract hangt naast het productaanbod ook af van de extra voorwaarden of opties, eigen voorkeur... Aan de hand van de rapporteringen van de energieleveranciers en de netbeheerders krijgen we in deze paragraaf ook zicht op de werkelijke verdeling van de karakteristieken van contracten in de markt.

2.2.1 Vaste versus variabele contracten

Wanneer een consument een contract aangaat bij een leverancier, kan hij of zij kiezen voor een contract met een vaste energieprij of een variabele energieprij. Uit paragraaf 2.1.1.1 bleek dat zowel voor elektriciteit als voor aardgas het aanbod contracten met een variabele energiegcomponent groter was dan het aanbod contracten met een vaste energiegcomponent.

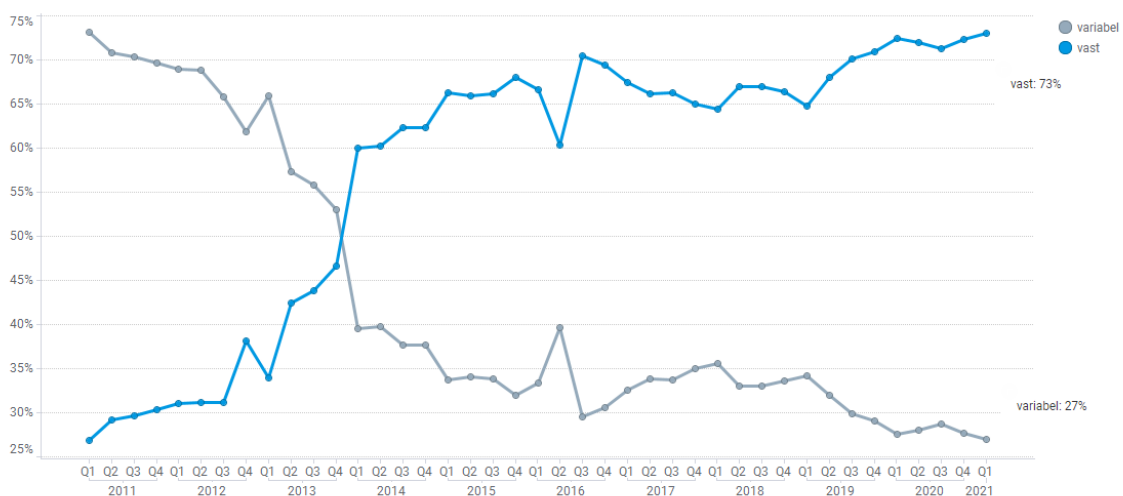
Figuur 16 toont de evolutie in de keuze van de huishoudelijke afnemers tussen een vast of een variabel contract bij een elektriciteitsleverancier. Daaruit blijkt dat vóór 2013 een variabel contract vaker verkozen werd dan een vast contract. In 2013 gebeurde een omschakeling en vanaf toen kozen gezinnen vaker voor een vast contract. In 2020 koos maar liefst 71% van de gezinnen voor een vast contract. Dat strookt ook met de resultaten uit onze marktmonitorenquête in 2020, waar 76% van de gezinnen aangeeft een vast contract te kiezen. Vooral zekerheid en de prijs zijn de belangrijkste overwegingen hiervoor.

Figuur 16: Type elektriciteitscontracten HH

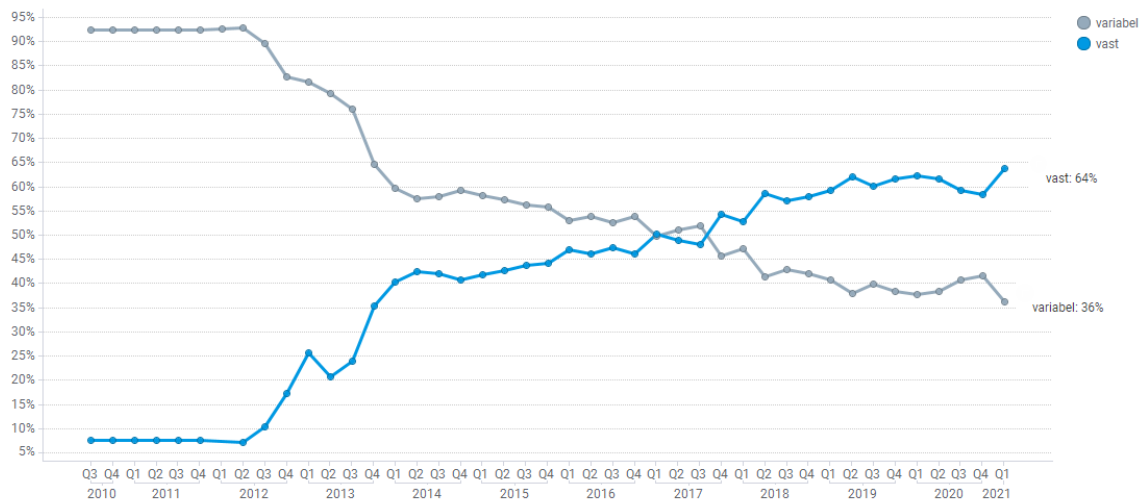
Ook bij de kleinzakelijke afnemers deed dezelfde omschakeling zich voor, al kwam die net iets later dan bij de gezinnen. Figuur 17 toont dat in 2020 73% van de kleinzakelijke afnemers koos voor een vast contract. Ook dit resultaat komt overeen met de enquête uit de marktmonitor. Daaruit bleek namelijk dat ook 72% een vast contract verkoos. Ook hier waren de belangrijkste argumenten de prijs en zekerheid.

Figuur 17: Type elektriciteitscontracten KZ

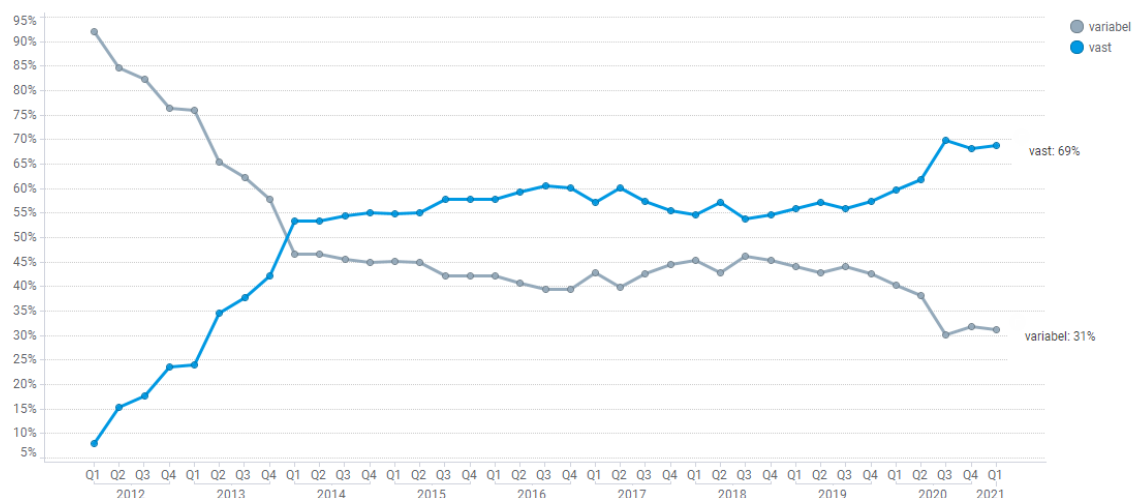
Dezelfde analyse werd ook gedaan voor aardgas. Figuur 18 toont de types aardgascontracten die door huishoudelijke afnemers in het laatste decennium gekozen werden. Ook hier werd in 2020 eerder voor een vaste energieprijz gekozen. Voor aardgas zijn de vaste contracten pas in 2017 populairder geworden dan de variabele prijscontracten.

Figuur 18: Type aardgascontracten HH

Figuur 19 toont ten slotte de keuzes van de kleine professionele afnemers voor hun aardgascontract. Opmerkelijk is dat daar de omschakeling naar een grotere populariteit voor de vaste contracten wel in 2013 valt en ze bijgevolg de evolutie van elektriciteitsmarkt volgen. Daarna is de stijging echter minder fors gegaan dan bij de huishoudelijke afnemers, het aantal kleinzakelijke afnemers dat voor een vast contract koos in 2020 ligt namelijk lager dan bij de huishoudens (69%).

Figuur 19: Type aardgascontracten KZ

We kunnen dus concluderen dat zowel voor elektriciteit als aardgas en zowel door gezinnen als bedrijven een vast contract geprefereerd wordt boven een met variabele energiecomponent. De consument kiest voor zekerheid in de factuur eerder dan een mogelijk voordeel van volatiliteit in de prijzen.

Vreemd genoeg leiden we uit paragraaf 2.1.1.1 af dat ondanks dat afnemers veel minder een contract sluiten met een variabele energiecomponent, deze net iets meer worden aangeboden in de markt dan vaste contracten. Een reden zou kunnen zijn dat leveranciers zelf liever variabele contracten sluiten en daarom een gevarieerd aanbod aanbieden. Anderzijds zou

het verschil ook te wijten kunnen zijn aan de groepsaankopen. In groepsaankopen worden altijd elektriciteitscontracten met een vaste energiecomponent meegenomen, en ook voor aardgascontracten is de energiecomponent doorgaans vast. Deze groepsaankopen worden momenteel niet meegenomen in het aanbod van de V-test, maar zijn wel een laagdrempelige en gemakkelijke manier voor afnemers om over te stappen naar een energieleverancier. Veel huishoudelijke afnemers vermijden dan ook de complexiteit van het uitgebreide aanbod op de energiemarkt en sluiten een contract af via een groepsaankoop.

2.2.2 Groene of grijze contracten?

Ten slotte is een andere manier om een contract te kiezen de gewenste herkomst van de geleverde elektriciteit. Door een groeiende bewustheid rond de klimaatproblematiek zoeken energieafnemers hoe ze een steentje kunnen bijdragen. Een mogelijkheid is het aangaan van een groen contract. Verschillende leveranciers profileren zich dan ook als groene leverancier, met steeds nieuwe concepten. Voorbeelden daarvan zijn coöperatieven die burgers verenigen om samen te investeren in hernieuwbare energie waarbij alle aandeelhouders mede-eigenaar zijn van de productie-installaties. Verder zijn er ook leveranciers die specifiek Vlaamse of Belgische elektriciteit verkopen. Sommige gaan nog iets verder en verkopen elektriciteit van de door u gekozen lokale, groene opwekkers. De keuzemogelijkheden voor een groene leverancier zijn uitgebreid en blijven groeien.

We spreken over groene elektriciteitscontracten als de geleverde stroom gedekt is door garanties van oorsprong ingeleverd bij de VREG. Een garantie van oorsprong is een bewijsstuk waarmee men kan aantonen dat 1 MWh energie (elektriciteit, gas, warmte of koud) werd opgewerkt uit hernieuwbare energiebronnen (waterkracht, windenergie, zonne-energie, biomassa). Elke elektriciteitsafnemer kan op onze website checken of de leverancier ook werkelijk voor zijn of haar verbruik de nodige garanties van oorsprong indiende.¹⁰

Dat de leveranciers hierop inspelen, vertaalt zich duidelijk in de cijfers uit de maandelijkse groenrapportering. Figuur 20 toont een duidelijk stijgende evolutie van het aantal groene contracten op de markt. Afnemers zijn zich duidelijk steeds meer bewust van de herkomst van hun geleverde energie. Anderzijds speelt de populariteit van groepsaankopen wellicht ook een rol. De geleverde elektriciteit via groepsaankopen heeft immers altijd een hernieuwbaar karakter.

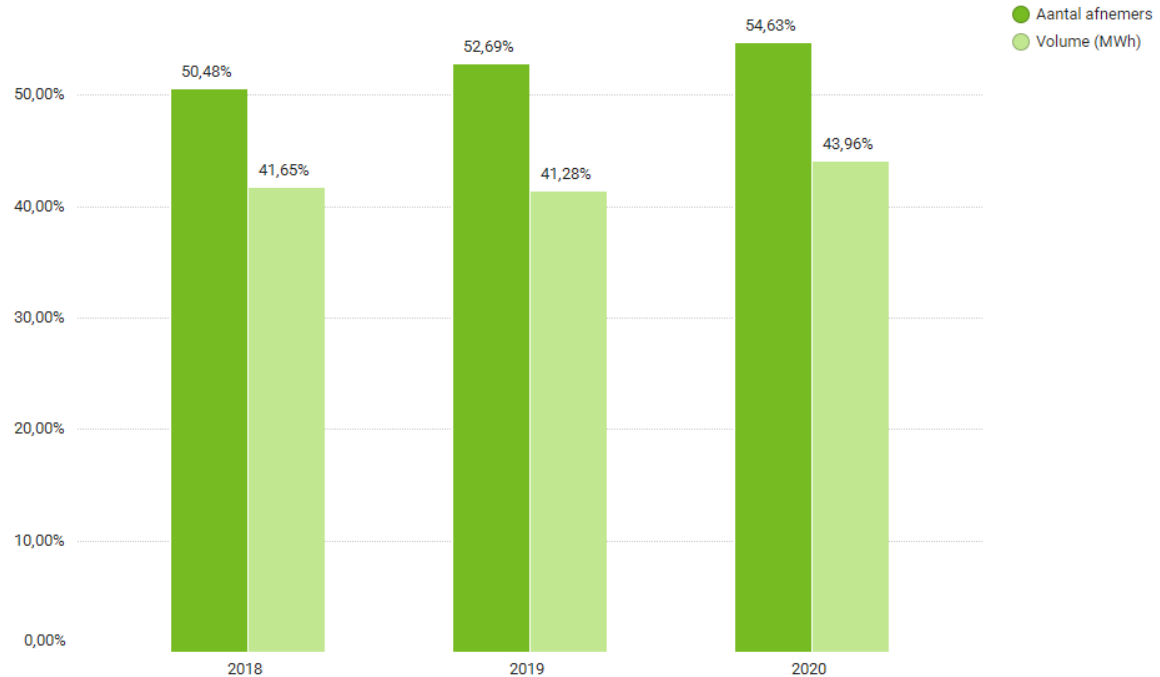
In 2020 had 54,63% van de afnemers een 'groen' contract. In termen van geleverd volume was het aandeel groen iets lager, 43,96% van de geleverde elektriciteit was afkomstig uit hernieuwbare energiebronnen¹¹.

Paragraaf 2.1.1.2 leert ons dat bijna 80% van de aangeboden contracten via de V-test® een belofte doen van 100% groene stroom. Het is echter moeilijk om hier een vergelijking te doen tussen het aanbod van groene contracten in de V-test® en de werkelijke groene contracten in de markt aangezien de V-test® enkel het aanbod voor huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers toont terwijl de werkelijke contracten alle afnemers bevatten (die niet zelf instaan voor hun elektriciteitslevering).

Figuur 20: Groene contracten in de markt

¹⁰ <https://www.vreg.be/nl/controleren-hoe-groen-uw-stroom-groencheck>

¹¹ Een kanttekening die hierbij gemaakt moet worden is dat ook nog garanties van oorsprong ingediend kunnen worden via een ander medium, namelijk via 'inlevering voor eigen gebruik'. Grote bedrijven staan vaak in voor hun eigen energielevering. Zij dienen dan ook voor zichzelf de nodige garanties van oorsprong in via deze tool. Deze inleveringen worden niet opgenomen in onderstaande figuur.

Bron: Groenrapportering 2020

3 Elektriciteits- en aardgasprijzen

Om de transparantie van de energiemarkt in Vlaanderen te verhogen, volgen we de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor huishoudelijke en kleine professionele afnemers nauw op en informeren we hierover via de [VREG website](#) en rapporten zoals dit Marktrapport.

De prijsgegevens¹² in dit rapport gaan tot eind 2020 en zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers overmaakten voor de V-test®, de module die de gezinnen en kleine professionele elektriciteits- en aardgasafnemers¹³ in Vlaanderen toelaat om de aangeboden contracten te vergelijken op vtest.vreg.be. De werkwijze wordt verduidelijkt in Bijlage 4, de gebruikte terminologie rond de typeafnemers in Bijlagen 5 en 6.

¹² De prijzen voor huishoudelijke afnemers zijn inclusief btw. De prijzen voor kleine professionele afnemers zijn exclusief btw. Vanaf oktober 2018 vond er een methodologiewijziging plaats in de berekeningswijze van de energiecomponent van de variabele contracten. Daar waar we bij de berekening van de energiecomponent van de contracten met een variabele energiecomponent sinds januari 2014 naast de gekende indexatieparameterwaarden ook rekening hielden met forwardnoteringen – conform Bijlage B van het Charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites van de CREG, zie http://www.creg.be/sites/default/files/assets/Varia/charter_voor_goedepraktijken.pdf - om seizoenschommelingen uit te vlakken bij de berekening van de jaarlijkse kostprijs, rekenen we sinds oktober 2018 enkel met de meest recent gekende waarde van de indexatieparameter die van toepassing is. Het vermelde Charter werd op 5 juli 2018 door de CREG aangepast via Beslissing (B)1614, waardoor vanaf 1 oktober 2018 o.a. de berekeningswijze wijzigde voor het schatten van de jaarkost voor contracten met een variabele energiecomponent.

¹³ Kleine professionele elektriciteitsafnemers zijn professionele jaargemeten elektriciteitsafnemers op laagspanning met een aansluitingsvermogen kleiner dan 56 kVA; kleine professionele aardgasafnemers zijn professionele jaargemeten aardgasafnemers met een lage drukaansluiting.

Bij de berekening van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten voor de gezinnen laten we de [sociale maximumprijs](#) en het elektriciteits-/aardgastarief DNB^{14,15} buiten beschouwing. Voor de maandelijkse bepaling van het contract met de laagste elektriciteitsprijs voor dit segment laten we ook de contracten waarvoor een aandeel moet gekocht worden, de contracten waarop enkel eigenaars van zonnepanelen en de contracten waarop enkel eigenaars van een elektrisch voertuig kunnen intekenen buiten beeld. Voor de kleine professionele elektriciteitsafnemers zijn het de laatste drie soorten contracten die we hiervoor niet in aanmerking nemen.

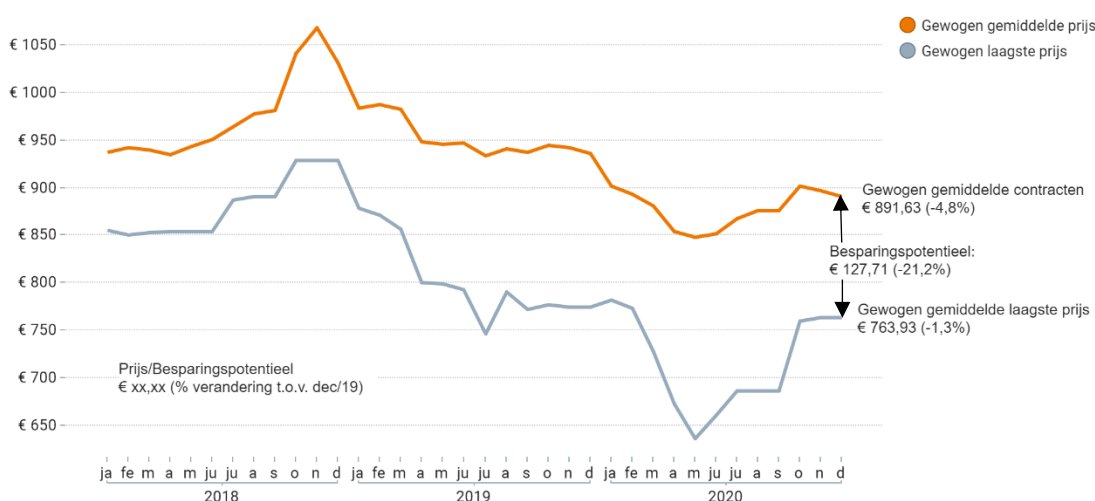
3.1 Evolutie van de elektriciteitsprijzen

3.1.1 Huishoudelijke afnemers

Voor de bepaling van de [heffing 'Bijdrage Energiefonds'](#) rekenen we met het tarief dat geldt voor residentiële afnemers (tarief geldig voor het domicilie adres), maar wordt geen rekening gehouden met het prosumementtarief.

3.1.1.1 Commerciële contracten

Figuur 21: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

Het verloop van de elektriciteitsprijs over 2020 kan voornamelijk verklaard worden door de energiekost: in de eerste helft van 2020 daalde deze kost, in de tweede helft begon hij terug te stijgen. De daling van de distributienettarieven in januari 2020 droeg ook bij aan de lagere elektriciteitsprijzen in 2020.

In Figuur 22, waarvoor we vertrekken van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten, wordt de hoogte en de evolutie van de prijsonderdelen weergegeven:

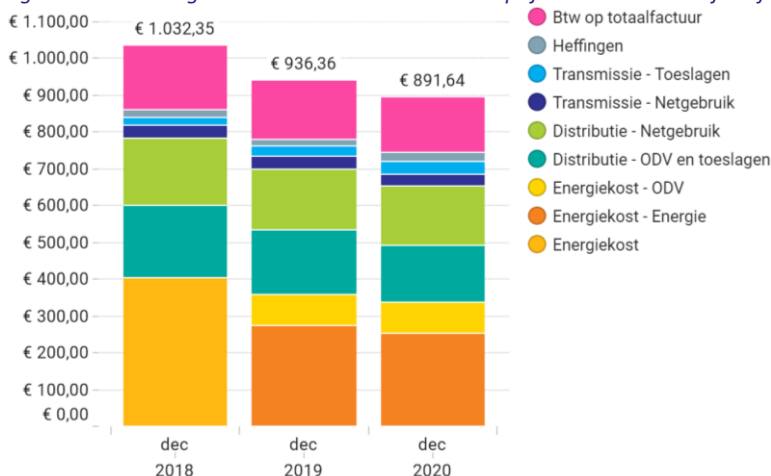
¹⁴ Distributienetbeheerder.

¹⁵ Het elektriciteits-/aardgastarief DNB geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen niet actief kiezen voor beleving door hun distributienetbeheerder. De levering gebeurt enkel in het kader van de sociale ODV.

- De globale energiekost, het enige prijsonderdeel waarop leveranciers zich van elkaar onderscheiden, wordt opgesplitst voor 2019 en 2020 in 2 onderdelen. Namelijk de energiekost en de kosten voor ODV¹⁶ (de kosten voor groene stroom en WKK).
- De nettatarieven voor distributie en transmissie hebben we opgesplitst in het netgebruik en de ODV/toeslagen.
- De federale bijdrage wordt uit de transmissienettarieven gehaald en bij het prijsonderdeel ‘Heffingen’ gezet, aangezien deze ook op de afrekening bij ‘Heffingen’ staat.

Tabel 2 geeft de opbouw van de prijzen in december 2020 en de procentuele veranderingen t.o.v. december 2019.

Figuur 22: Verdeling en evolutie van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Tabel 2: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik in december 2020

Prijs onderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. 12/2019
Energiekost - energie	€ 250,78	-7,12%
Energiekost - ODV	€ 83,08	0,17%
Distributie - ODV en toeslagen	€ 155,15	-11,92%
Distributie - Netgebruik	€ 160,19	-3,16%
Transmissie - Netgebruik	€ 33,04	-7,71%
Transmissie - Toeslagen	€ 33,03	+19,37%
Heffingen	€ 24,45	+37,28%
Btw op totaalfactuur	€ 151,92	-5,40%
Totaal	€ 891,64	-4,78%

De energiekost daalde in het eerste deel van het jaar sterk, mede onder invloed van de groothandelsprijzen die sinds 2019 op een lager niveau lagen en verder bleven dalen begin 2020. Een waarschijnlijke oorzaak van deze verdere daling is de COVID-19-crisis. In de tweede helft van het jaar zijn de groothandelsprijzen terug gestegen, en daardoor ook de energiekost.

De evolutie van zowel ‘Distributie – netbeheer’ als ‘Distributie – ODV en toeslagen’ is te verklaren door de daling van het gewogen gemiddelde tarief van beide onderdelen vanaf januari 2020. Deze daling is te verklaren door de efficiëntieprikkels die de VREG aan de distributienetbeheerders oplegt, maar lag ook aan de lagere verwachtingen voor de kosten van

¹⁶ Openbaredienstverplichtingen.

openbaredienstverplichtingen van de distributienetbeheerders enerzijds en de afbouw van historische overschotten (die ten gunste van de energieverbruikers verwerkt werden) anderzijds.

Het gewogen gemiddelde tarief van de toeslagen in de transmissienettarieven steeg procentueel sterk vanaf maart 2020. Met name de toeslag voor de financiering van de groenestroomcertificaten (offshore) is sterk gestegen ten opzichte van 2019. Ook de heffingen zijn gestegen, hierbij speelt voornamelijk het wegvallen van de korting ten gevolge van de opgebouwde overschotten bij de distributienetbeheerders een belangrijke rol.¹⁷

Om in de V-test[®] de objectieve vergelijkbaarheid te garanderen tussen de contracten met vaste energiegcomponent waarbij de ‘Kosten voor groene stroom’ en de ‘Kosten voor WKK’ geïntegreerd zijn in de energiegcomponent enerzijds en de overige contracten anderzijds, wordt er proportioneel¹⁸ rekening gehouden met de huidige én de toekomstige quotumpercentages en aankooprijzen. Waar er vorig jaar een stijging was waar te nemen in kosten voor WKK door een doorrekening van toegenomen certificaatprijzen, zien we dat in 2020 de certificaatprijzen stabiel zijn gebleven.

Wanneer we kijken naar de aangeboden elektriciteitscontracten, stellen we grote verschillen vast in de jaarlijkse vergoeding. Niet enkel tussen de verschillende leveranciers, maar in de meeste gevallen ook tussen de contracten van eenzelfde leverancier. Zoals eerder in dit rapport besproken, zijn deze verschillen afkomstig van de verschillende diensten en opties die de leveranciers bij een contract aanbieden. Zo hebben bijvoorbeeld contracten waarbij de factuur enkel digitaal wordt bezorgd in het algemeen een lagere jaarlijkse vergoeding dan andere contracten waarbij de factuur per post wordt bezorgd.

3.1.1.2 Sociale maximumprijs en elektriciteitstarief DNB

Figuur 23 toont voor een gezin met een doorsnee verbruik de evolutie van de sociale maximumprijs, alsook van het elektriciteitstarief DNB. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten (zie Figuur 21) getoond.

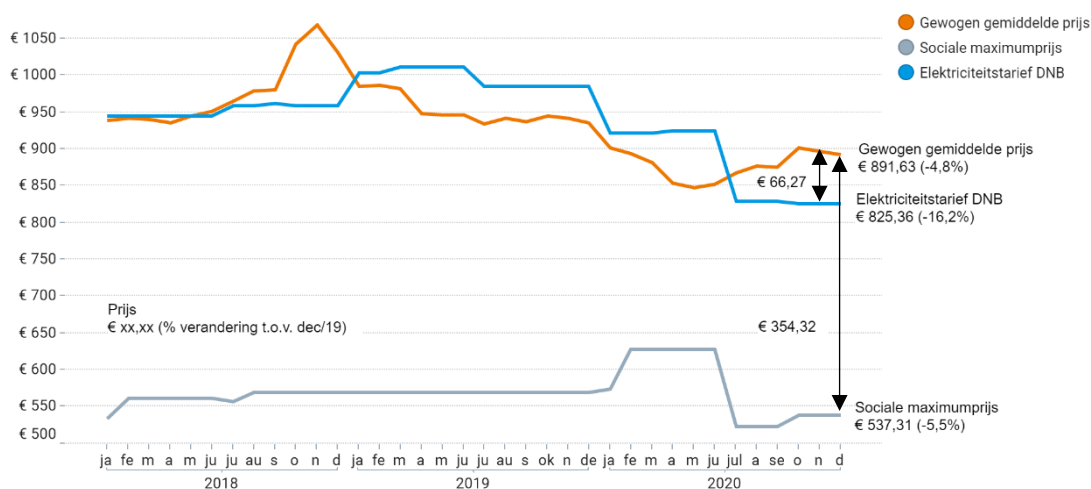
De curve van de sociale maximumprijs wijzigde nauwelijks tussen december 2018 en januari 2020. De oorzaak hiervan is een regeringsbeslissing¹⁹ om de sociale maximumprijzen die geldig waren tot eind januari 2019 te behouden tijdens de twee daaropvolgende halfjaarlijkse periodes, respectievelijk februari tot en met juli 2019 en augustus 2019 tot en met januari 2020. De plafonnering werd doorgevoerd omwille van de sterke stijgingen van de noteringen op de elektriciteitsmarkten die weerspiegeld werden in de prijzen waarop de berekeningen van deze halfjaarlijkse tarieven normaliter zouden gebeurd zijn. Na het einde van deze periode veranderde het sociaal tarief, met een tijdelijk hoger sociaal tarief van februari tot en met juni 2020. Vanaf 2020 wordt het sociaal tarief elke 3 maanden herzien, en niet langer om de 6 maanden.

¹⁷ <https://www.vlaanderen.be/korting-op-de-federale-bijdrage-op-uw-energiefactuur>

¹⁸ We gaan er hierbij van uit dat als een klant in de loop van maand M een contract ondertekent, hij beleverd zal worden in de loop van de 2de daaropvolgende maand (M+2).

¹⁹ Ministerieel Besluit van 28 maart 2019 houdende wijziging van de ministeriële besluiten van 30 maart 2007 houdende vaststelling van sociale maximumprijzen voor de levering van aardgas aan de beschermde residentiële klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie en houdende vaststelling van sociale maximumprijzen voor de levering van elektriciteit aan de beschermde residentiële klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie en Ministerieel besluit van 29 juli 2019 houdende wijziging van het ministerieel besluit van 30 maart 2007 houdende vaststelling van sociale maximumprijzen voor de levering van elektriciteit aan de beschermde residentiële klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie.

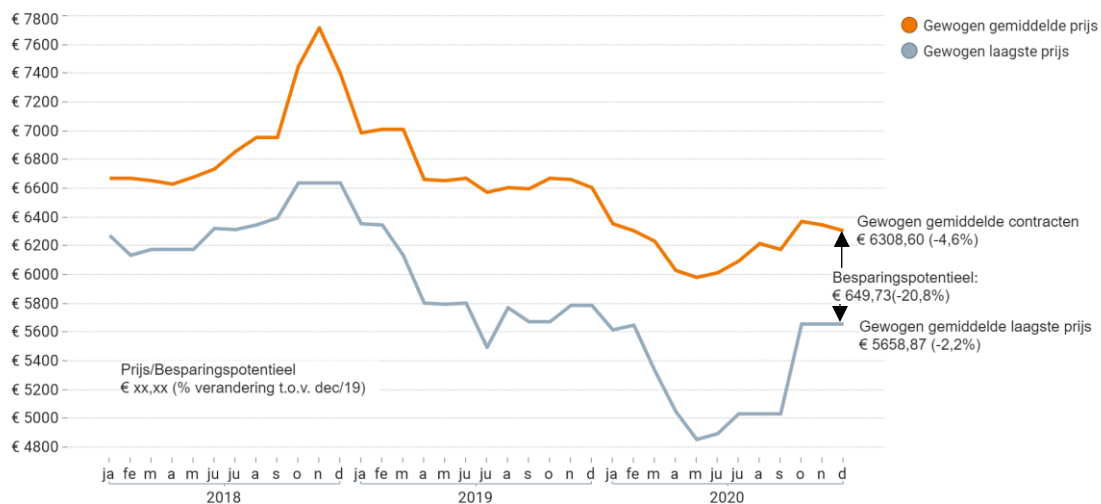
Figuur 23: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het gewogen gemiddelde elektriciteitsstarief DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

3.1.2 Kleine professionele afnemers

De onderstaande figuren stelden we op op basis van een kleine professionele afnemer met een dagverbruik van 17,5 MWh en een nachtverbruik van 12,5 MWh op jaarbasis. Dit typeprofiel gebruiken we sinds het Marktrapport 2019 en is representatiever dan het profiel dat we in eerdere edities van het Marktrapport en de Marktmonitor weergaven.

Figuur 24: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie Ia, 17.500 kWh dagverbruik en 12.500 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

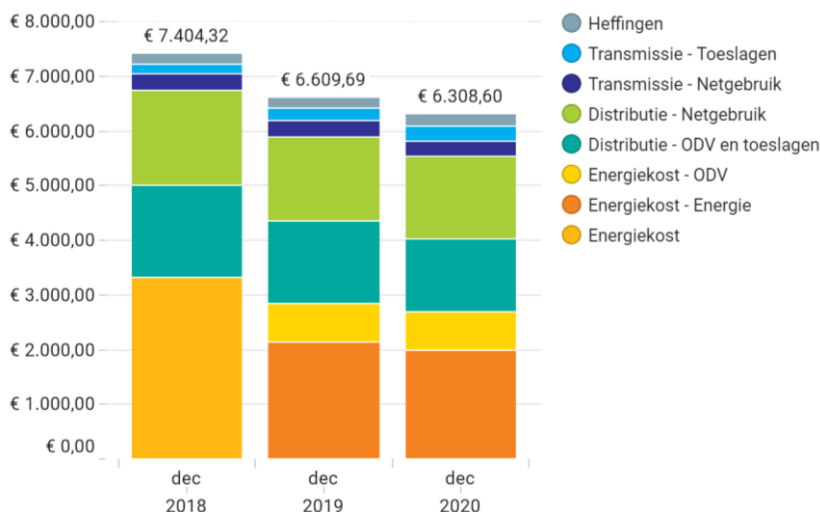
De vaststellingen bij de prijscurve van de commerciële contracten voor de gezinnen (zie Sectie 3.1.1.1) gelden ook voor dit segment.

In Figuur 25, waarvoor we vertrekken van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten wordt de hoogte en de evolutie van de prijsonderdelen weergegeven, de exacte opbouw van de prijs in december 2020 staat in

Tabel 3. De opmerkingen bij de overeenkomstige figuur voor de gezinnen (zie Sectie 3.1.1.1) zijn ook hier van toepassing.

De samenstelling van de kostprijs die de kleine professionele afnemers betalen bestaat uit dezelfde prijsonderdelen als voor de gezinnen, uitgezonderd het prijsonderdeel 'btw'.

Figuur 25: Verdeling en evolutie van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

Tabel 3: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij kleine professionele afnemers met een doorsnee verbruik in december 2020

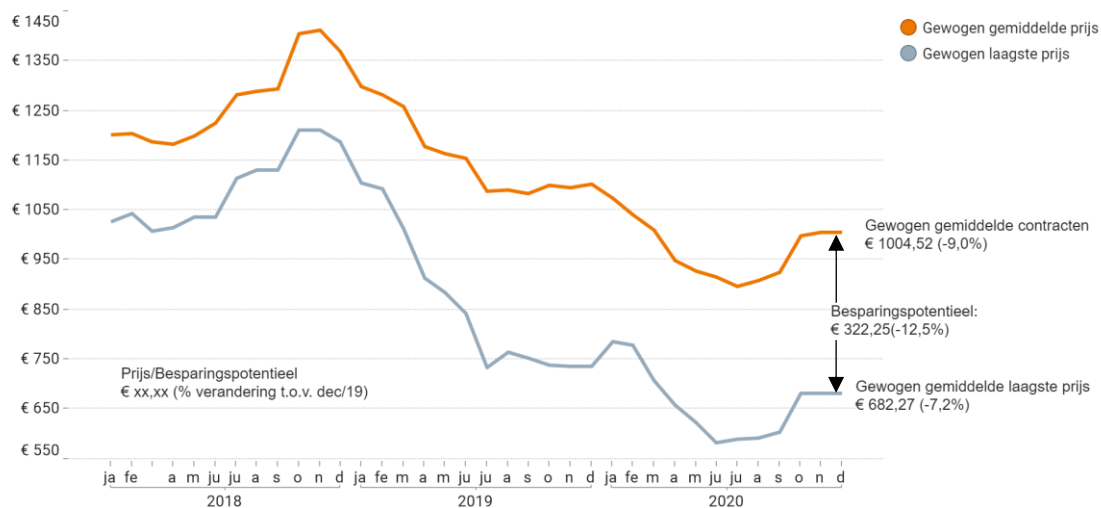
Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. 12/2019
Energiekost - energie	€ 1.959,35	-6,89%
Energiekost - ODV	€ 709,40	+0,12%
Distributie - ODV en toeslagen	€ 1.342,66	-11,47%
Distributie - Netgebruik	€ 1.494,51	-3,09%
Transmissie - Netgebruik	€ 287,56	-7,11%
Transmissie - Toeslagen	€ 269,61	+19,2%
Heffingen	€ 245,31	+21,41%
Totaal	€ 6.308,60	-4,56%

3.2 Evolutie van de aardgasprijzen

3.2.1 Huishoudelijke afnemers

3.2.1.1 Commerciële contracten

Figuur 26: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)

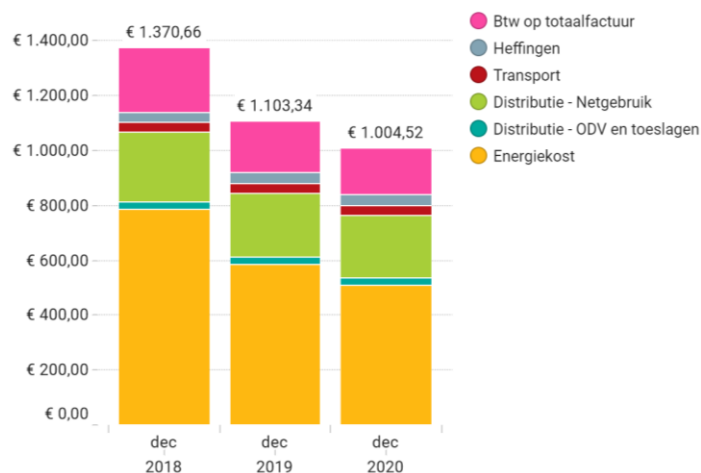
In Figuur 27, waarvoor we vertrekken van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten, wordt de hoogte en de evolutie van de prijsonderdelen weergegeven. De exacte opbouw van de prijs in december 2020 staat in

Tabel 4.

- De nettatarieven voor distributie hebben we opgesplitst in het netgebruik en de ODV²⁰/toeslagen.
- Transport is berekend op het door Fluxys, de transportnetbeheerder, gepubliceerde [geschatte tarief](#) dat door de meeste partijen gerapporteerd wordt.
- De federale bijdrage wordt uit de transmissienettarieven gehaald en bij het prijsonderdeel 'Heffingen' gezet, aangezien deze ook op de afrekening bij 'Heffingen' staat.

Figuur 27: Verdeling en evolutie van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

²⁰ Openbaredienstverplichtingen.

Tabel 4: De opbouw van aardgasprijs bij huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik in december 2020

Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. 12/2019
Energiekost	€ 505,46	-13,03%
Distributie - ODV en toeslagen	€ 24,35	-9,21%
Distributie - Netgebruik	€ 227,84	-2,32%
Transport	€ 34,89	-1,97%
Heffingen	€ 40,68	+8,62%
Btw op totaalfactuur	€ 171,31	-9,37%
Totaal	€ 1.004,52	-8,96%

Net zoals bij elektriciteit daalde de energiekost sterk in de eerste helft van het jaar door de COVID-19-crisis, deze daling was al begonnen in 2019. In de tweede helft van het jaar zijn de groothandelsprijzen terug gestegen, en daarbij ook de energiekost.

De evolutie van zowel 'Distributie – netgebruik' als 'Distributie – ODV en toeslagen' is te verklaren door de daling van het gewogen gemiddelde tarief van beide onderdelen vanaf januari 2020. De daling is echter minder uitgesproken dan bij elektriciteit. Door een stijging van de federale bijdrage zijn de heffingen duurder geworden.

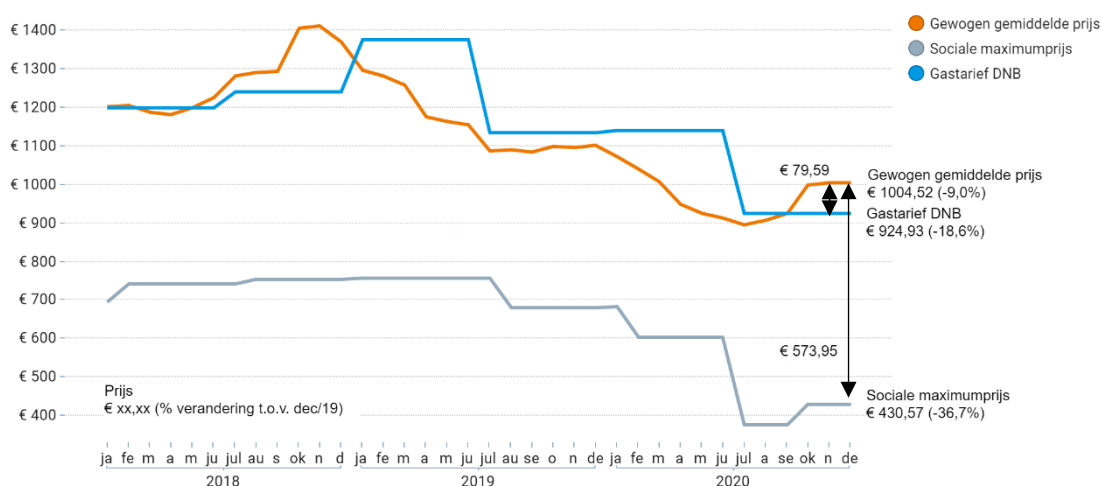
Net zoals bij elektriciteit, stellen we ook in de aangeboden aardgascontracten grote verschillen vast in de jaarlijkse vergoeding. Ook voor dit energietype niet enkel tussen de verschillende leveranciers, maar in de meeste gevallen ook tussen de contracten van eenzelfde leverancier. Deze verschillen kunnen verklaard worden door de verschillende diensten die leveranciers bij een contract aanbieden (bvb. factuur per post of digitaal) of de voorwaarden die horen bij een bepaald contract (bvb. verplichte domiciliëring).

3.2.1.2 Sociale maximumprijs en aardgastarief DNB

In Figuur 28 wordt de evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas weergegeven voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik. Verder wordt ook het aardgastarief DNB weergegeven. Dit tarief geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen niet actief kiezen voor belevering door hun distributienetbeheerder. De levering gebeurt enkel in het kader van de sociale ODV. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten getoond.

Net zoals het geval is voor elektriciteit, bleef de curve van de sociale maximumprijs quasi ongewijzigd in de periode december 2018 tot en met juli 2019, als gevolg van de regeringsbeslissing²¹ om de sociale maximumprijs die geldig was tot eind januari 2019 te behouden tijdens de daaropvolgende halfjaarlijkse periode. De plafonnering werd geïmplementeerd omwille van de sterke stijgingen van de noteringen op de aardgasmakten die weerspiegeld werden in de prijzen waarop de berekening van het halfjaarlijkse tarief voor de periode februari tot en met juli 2019 zou gebeurd zijn. Na afloop van de plafonneringsperiode daalde bleef het sociaal tarief voor aardgas dalen. Net zoals bij elektriciteit, wordt het sociaal tarief vanaf 2020 elk trimester herzien, voordien werd het sociaal tarief elk semester berekend.

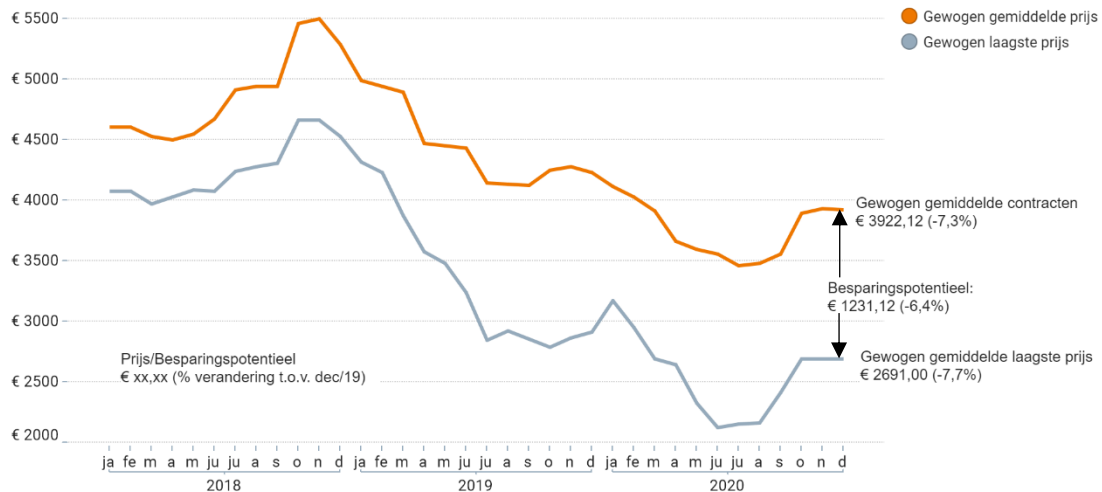
Figuur 28: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

3.2.2 Kleine professionele afnemers

Figuur 29: Evolutie van de aardgasprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)

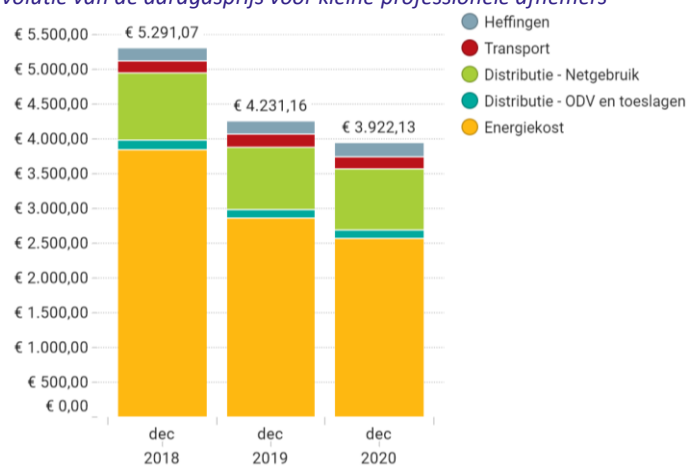
²¹ Ministerieel Besluit van 28 maart 2019 houdende wijziging van de ministeriële besluiten van 30 maart 2007 houdende vaststelling van sociale maximumprijzen voor de levering van aardgas aan de beschermde residentiële klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie en houdende vaststelling van sociale maximumprijzen voor de levering van elektriciteit aan de beschermde residentiële klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie.

In Figuur 30 en Tabel 5, waarvoor we vertrekken van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten wordt de hoogte en de evolutie van de prijsonderdelen weergegeven. De opmerkingen bij de overeenkomstige figuur voor de gezinnen (zie Figuur 27) zijn ook hier van toepassing.

De samenstelling van de kostprijs die de kleine professionele afnemers betalen bestaat uit dezelfde prijsonderdelen als voor de gezinnen, uitgezonderd het prijs onderdeel 'btw'.

Figuur 30: Verdeling en evolutie van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers

Tabel 5: De opbouw van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers in december 2020

Prijsonderdeel	Januari 2021
Energiekost	€ 2.547,65
Distributie - ODV en toeslagen	€ 116,66
Distributie - Netgebruik	€ 880,01
Transport	€ 174,42
Heffingen	€ 203,39
Totaal	€ 3.922,13

De toelichting die we gaven bij de overeenkomstige figuur voor de gezinnen, is ook hier van toepassing.

4 Nieuwe types contracten sinds 2021: dynamische prijscontracten en terugleveringscontracten

Hoewel we in dit Marktrapport terugkijken naar evoluties in de energiemarkt in 2020, willen we toch kort ingaan op de nieuwe soorten contracten die in de eerste helft van 2021 werden gelanceerd in de Vlaamse markt voor huishoudelijke en kleine professionele elektriciteitsafnemers.

4.1 Dynamische prijscontracten

Met de komst van de digitale meter is het sinds 1 januari 2021 technisch mogelijk om de elektriciteit die een (voorheen jaargemeten) afnemer van het net afneemt te registreren per kwartier. Hierdoor werd het mogelijk voor elektriciteitsleveranciers om dynamische prijscontracten aan te bieden. In dergelijk contract wordt de prijs voor de energiekost doorgaans per uur bepaald op basis van de prijzen op de energiebeurzen waarop de leveranciers energie kopen voor de dag nadien. Dit betekent dat de elektriciteitsafname per uur, zoals gemeten via de digitale meter, wordt afgerekend aan de prijs van dat uur.

In februari 2021 werd voor het eerst een dynamisch prijscontract voor kleine professionele afnemers aangeboden in de elektriciteitsmarkt door energieleverancier Yuso. In april 2021 volgde Engie Electrabel, zij vulden dit aanbod tevens aan met een dynamisch prijscontract voor huishoudelijke afnemers.

De prijzen in deze contracten zijn gebaseerd op de noteringen op de Belgische elektriciteitsbeurs Belpex/EPEX Spot²². Het gaat hierbij om de 'day ahead' prijzen op uurbasis. Beide energieleveranciers stellen deze prijzen ter beschikking van hun klanten via hun websites en via een specifieke app. Het is aan de afnemer om deze prijzen op te volgen bij publicatie de dag voordien en om vervolgens op de dag zelf zijn afname hierop af te stemmen. Dit vraagt een inspanning van de afnemer. Het voordeel dat kan gehaald worden uit een dynamisch prijscontract bestaat eruit dat men zijn elektriciteitsafname tijdens uren met een hoge prijs zoveel mogelijk beperkt en dit eventueel verplaatst naar uren met een lagere prijs. Op die manier kan de

²² Belpex is onderdeel van EPEX SPOT van de EEX groep. Yuso hanteert de Belgische day-ahead prijzen van Nord Pool. In uitzonderlijke gevallen kunnen deze waarden afwijken van de EPEX SPOT Belgium waarden.

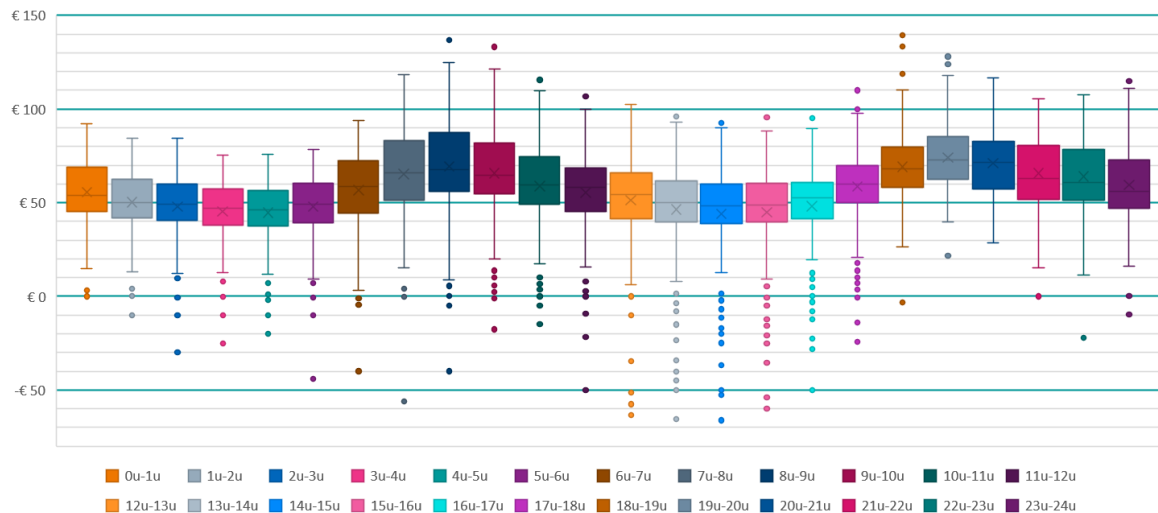
energiekost op de elektriciteitsfactuur verlaagd worden. Indien men echter toch veel elektriciteit blijft afnemen tijdens uren met een hoge algemene elektriciteitsvraag (typisch is dit op wekdagen van 6-11u en van 17-22 (of zelfs later)), bestaat het risico dat de factuur duurder zal uitvallen. Wie niet bereid is om zijn elektriciteitsverbruik aan te passen en te verplaatsen in de tijd, gebaseerd op de prijzen die hij ontvangt de dag voordien, kan dus beter niet kiezen voor een dynamisch prijscontract.

In Figuur 31 geven we een overzicht van de day ahead prijzen op uurbasis van de Belgische elektriciteitsbeurs Belpex/EPEX Spot voor de periode 01/01/2021 t.e.m. 30/06/2021. Per uur worden de volgende waarden gegeven:

- Gemiddelde prijs voor dat uur in deze periode (aangeduid met X);
- Mediaan voor dat uur in deze periode (aangeduid met horizontaal streepje);
- Variabiliteit van de prijzen voor dat uur in deze periode (aangeduid met de dozen en de verticale lijnen – hoe langer de doos en/of de verticale lijn, hoe hoger de variabiliteit);
- Uitschieters bij de prijzen voor dat uur in deze periode (aangeduid met stippen).

De hoogste prijs die werd genoteerd in de periode 01/01/2021 t.e.m. 30/06/2021 was €139,48/MWh (6/01/2021 tussen 18u en 19u), de laagste prijs was €-66,18/MWh (9/05/2021 tussen 14u en 15u). Een negatieve prijs betekent dat men tijdens die uren geld krijgt om elektriciteit af te nemen van het net (weliswaar enkel voor het onderdeel 'energiecomponent' op de factuur (i.e. energiekost, excl. ODV kosten groene stroom en WKK en excl. de vaste jaarlijkse vergoeding)). De prijzen worden beïnvloed door vraag en aanbod (bv. hogere prijzen tijdens ochtend- en avondpieken en impact productie zonnepanelen overdag).

Figuur 31: Gemiddelden en variabiliteit day ahead uuprijzen Belpex/EPEX Spot voor periode 01/01/2021 – 30/06/2021 (€/MWh)

De energiekost (excl. ODV kosten groene stroom en WKK) maakte in de periode januari-mei 2021 ongeveer 30% uit van de totale elektriciteitsfactuur van een gemiddelde huishoudelijke afnemer²³. Het is enkel op dit onderdeel van de factuur dat een dynamisch prijscontract impact kan hebben. In de dynamische prijscontracten die al worden aangeboden in de markt is de vaste jaarlijkse vergoeding die wordt aangerekend ook vrij hoog. Dit komt door de hogere kosten die er verbonden zijn aan het databeheer bij de leverancier. Om voldoende financieel voordeel te halen moet men niet alleen een voldoende hoge elektriciteitsafname hebben, maar moet die afname ook te verplaatsen zijn in de tijd. Hierbij wordt vooral gekeken naar eigenaars van een of meerdere elektrische voertuigen en naar warmtepompen (echter niet alle warmtepompen zijn flexibel inzetbaar).

De energieleveranciers die al een dynamisch geprijsd contractaanbod hebben, geven dan ook de mogelijkheid aan potentiële klanten om te bekijken of dergelijk contract al dan niet interessant kan zijn voor hun profiel, zij het via een adviesgesprek of via een simulatie. Het aantal afnemers dat al koos voor een dynamisch prijscontract is voorlopig nog heel beperkt. Met de verdere uitrol van de digitale meter en het groeiend aandeel elektrische voertuigen zal dit in de toekomst nog veranderen. Ook wordt verwacht dat het aanbod aan dynamische prijscontracten nog zal uitbreiden. Verder zullen energiebeheerssystemen het in de toekomst mogelijk maken om de afname automatisch te sturen op basis van de actuele elektriciteitsprijzen.

4.2 Terugleveringscontracten

Een ander nieuw type contract sinds 1 januari 2021 met de komst van de digitale meter zijn terugleveringscontracten. Dit type contract dient om de elektriciteit te verkopen die een prosumant²⁴ zelf produceert, bv. met zonnepanelen, en die hij niet zelf verbruikt maar op het elektriciteitsnet injecteert. Dit is enkel mogelijk voor prosumanten met een digitale meter. Een klassieke, analoge meter, draait mechanisch terug, waardoor de elektriciteit die niet ter plaatse wordt verbruikt en op het elektriciteitsnet wordt geïnjecteerd, in mindering wordt gebracht van de van het net afgenomen elektriciteit en dus niet meer kan verkocht worden.

²³ Typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis

²⁴ <https://www.vreg.be/nl/begrippenlijst#prosument>

In 2020 werden 234.403 digitale elektriciteitsmeters geplaatst en 160.141 digitale aardgasmeters. Eind 2020 waren er 568.001 digitale meters (elektriciteit en gas samen) geplaatst in Vlaanderen waarvan 165.000 meters bij prosumenten.

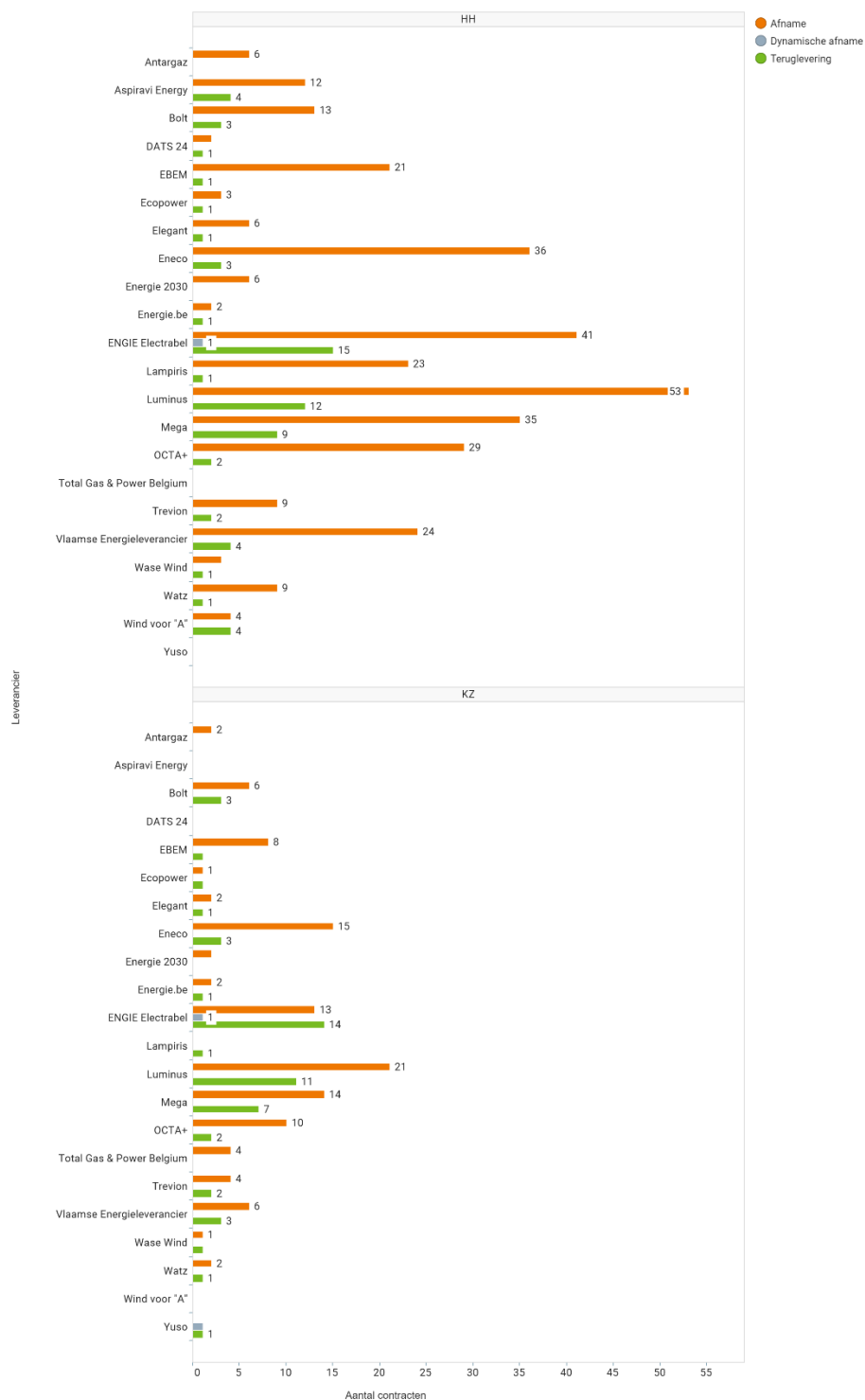
In februari 2021 publiceerden we al een eerste rapport over terugleveringscontracten²⁵. Op enkele maanden tijd heeft de markt zich snel ontwikkeld en is het contractaanbod sterk gegroeid. De publicatie van het Arrest van het Grondwettelijk Hof²⁶, waarmee de terugdraaiende teller werd stopgezet vanaf 1 maart voor prosumenten met een digitale meter, heeft hier zeker een invloed op gehad.

Onderstaande figuur toont het aantal aangeboden terugleveringscontracten samen met het aanbod aan afnamecontracten voor elektriciteit, met aparte aanduiding van dynamisch geprijsde afnamecontracten, per elektriciteitsleverancier. Het gaat hierbij om het totale contractaanbod aan huishoudelijke en kleine professionele elektriciteitsafnemers zoals opgenomen in de V-test®.

Figuur 32: Actief aangeboden elektriciteitscontracten per soort contract

²⁵ <https://www.vreg.be/sites/default/files/document/rapp-2021-04.pdf>

²⁶ <https://www.const-court.be/public/n/2021/2021-005n.pdf>

Bron: V-test®, update juli 2021

De prijzen in deze terugleveringscontracten kunnen zowel vast als variabel zijn, of zelfs dynamisch. Net als bij afnamecontracten is het aanbod aan terugleveringscontracten met een variabele prijs groter dan het aanbod met een vaste prijs (58% t.o.v. 39%). Drie aanbieders

terugleveringscontracten zijn dynamisch geprijsd (1 voor huishoudelijke en 2 voor kleine professionele klanten).

De meeste terugleveringscontracten hebben als voorwaarde dat men ook een afnamecontract voor elektriciteit moet afsluiten bij dezelfde elektriciteitsleverancier. Vaak moet dit zelfs het afnamecontract zijn met dezelfde contractnaam als het terugleveringscontract. Het is als afnemer/prosument belangrijk om hierbij ook aandacht te hebben voor de prijszetting in het afnamecontract. Een gunstig geprijsd terugleveringscontract wordt niet altijd gecombineerd met een goedkoop afnamecontract. Bovendien neemt een gemiddelde prosument meer elektriciteit af van het net dan hij op het net plaatst en is de eenheidsprijs voor de afname van elektriciteit van het net hoger dan de eenheidsprijs die men ontvangt voor op het net geïnjecteerde elektriciteit.

Er is momenteel slechts één leverancier die ook terugleveringscontracten aanbiedt zonder hier de voorwaarde van een afnamecontract aan te koppelen. In deze terugleveringscontracten moet wel een bijkomende jaarlijkse vergoeding betaald worden.

We hernemen hier nog even de tips die we eerder publiceerden:

1. **Zet in op zelfverbruik van uw geproduceerde elektriciteit:** hoe meer u uw verbruik kan laten samenvallen met de periodes waarin uw zonnepanelen elektriciteit produceren, hoe minder elektriciteit u moet afnemen en hoe beter voor uw portemonnee.
2. **Kies een elektriciteitsafnamecontract** dat zoveel mogelijk aansluit bij uw situatie en wensen (V-test® tabblad 'Ik koop elektriciteit'): wat u betaalt voor de elektriciteit die u koopt, weegt nog altijd meer door dan wat u krijgt voor de elektriciteit die u verkoopt.
3. **Sluit een terugleveringscontract af** dat hiermee combineerbaar is (V-test® tabblad 'Ik verkoop elektriciteit'), maar let daarbij goed op dat dit contract niet gekoppeld wordt aan een minder voordelig afnamecontract! Denk hierbij ook aan de optie van een terugleveringscontract bij een andere leverancier dan de leverancier van het afnamecontract.

Om de V-test® gebruiker te helpen bij zijn keuze voor een afname- en terugleveringscontract stellen we een berekeningstool ter beschikking waarin de gebruiker data kan ingeven specifiek voor zijn persoonlijke situatie. Deze tool is te bereiken via de V-test® of via <https://www.vreg.be/nl/bereken-uw-jaarkost-bij-kopen-en-verkopen-elektriciteit>.

5 Conclusies

5.1 MARKTONTWIKKELINGEN

- Het aantal gezinnen en bedrijven dat van energieleverancier wisselde daalde lichtjes in 2020 na een recordjaar in 2019. De cijfers blijven echter nog steeds hoog. Maar liefst 24,53% van de elektriciteitsafnemers en 28,42% van de aardgasgebruikers veranderde van energieleverancier.
- Er waren 29 actieve elektriciteitsleveranciers (meer dan 50 toegangspunten beleverd) in 2020, het aantal actieve aardgasleveranciers bedroeg 26.
- De Herfindahl-Hirschman Index (HHI) daalt in alle deelmarkten, behalve in het marktsegment jaargelezen huishoudelijke afnemers, en dat zowel voor elektriciteit als voor aardgas. Hierdoor stijgt ook de HHI in de totale markt lichtjes en zien we dus een lichte verslechtering van de marktconcentratie en de concurrentie in de elektriciteits- en aardgasmarkt. Vermoedelijk is dit vooral te wijten aan de stijging in het marktaandeel van grote speler ENGIE Electrabel en de lage intrede van nieuwe leveranciers in 2020. De HHI in de totale aardgasmarkt bevindt zich wel nog steeds onder de kaap van 2.000 en blijft daarmee dus concurrentieel. Voor elektriciteit bereikt enkel het marktsegment AMR een lager niveau dan 2.000.
- We zien dezelfde evolutie in de marktaandelen op basis van geleverd volume en op basis van het aantal toegangspunten. De top drie grootste leveranciers blijft zowel voor elektriciteit als voor aardgas gelijk aan vorig jaar, meer bepaald ENGIE Electrabel, Luminus en Eneco Belgium behalen de podiumplaatsen. Bij ENGIE Electrabel zien we een lichte stijging ten opzichte van vorig jaar. Bij Luminus en Eneco zien we daarentegen een lichte daling. De groep 'Andere', waartoe alle leveranciers met een marktaandeel kleiner dan 1,5% behoren, neemt voor elektriciteit een steeds groter aandeel in op de markt. Aangezien voor aardgas minder leveranciers actief zijn is het aandeel daar veel kleiner.
- Zowel voor elektriciteit als voor aardgas wordt een contract met een vaste energiecomponent verkozen boven een contract met een variabele prijs. Meer bepaald 71% van de gezinnen kiest een vast contract voor elektriciteit en 64% van de gezinnen voor aardgas. Kleine professionele afnemers kiezen in 73% van de gevallen een vaste elektriciteitsprijs en in 69% van de gevallen voor een vaste aardgasprijs. Dat is tegenstrijdig met het aanbod volgens de V-test® waaruit blijkt dat er net iets meer variabele contracten worden aangeboden in de markt.
- De verkoop van groene elektriciteitscontracten blijft gestaag stijgen. 54,63% van de afnemers op de markt hadden een groen contract met hun elektriciteitsleverancier en 43,96% van het geleverd volume werd gestaafd met garanties van oorsprong.

5.2 PRIJSEVOLUTIE ELEKTRICITEIT

- Na een daling in de prijs door de COVID-19-crisis begon de elektriciteitsprijs in de tweede helft van 2020 weer te stijgen. Uiteindelijk lag de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële elektriciteitscontracten in december 2020 voor alle afnemers lager dan in december 2019:
 - Gezin met een doorsnee verbruik: -4,8%
 - Kleine professionele afnemer: -4,6%
- De gewogen gemiddelde laagste prijs nam over diezelfde periode af met respectievelijk -1,3% en -2,2%.

5.3 PRIJSEVOLUTIE AARDGAS

- Ook bij aardgas begon na een daling de prijs weer te stijgen in de tweede helft van 2020, zij het in mindere mate dan bij elektriciteit. De gewogen gemiddelde prijs van de commerciële aardgascontracten lag in december 2020 voor alle afnemers lager dan in december 2019:
 - Gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik: -9,0%
 - Kleine professionele afnemer: -7,3%
- De gewogen gemiddelde laagste prijs nam over diezelfde periode af met respectievelijk -7,2% en -7,7%.

5.4 NIEUW CONTRACTAANBOD IN 2021

- Sinds 1 januari 2021 zijn er met de komst van de digitale meter nieuwe ontwikkelingen in het contractaanbod aan huishoudelijke en kleine professionele elektriciteitsafnemers, nl. dynamische prijscontracten en terugleveringscontracten.
- Twee elektriciteitsleveranciers bieden dynamische prijscontracten aan, zowel voor afname als voor teruglevering op het net van zelf geproduceerde elektriciteit. In deze contracten wordt de afname/de injectie per uur verrekend aan de prijs van dat uur. Het is aan de afnemer/prosument om de prijzen, die hem de dag voordien ter beschikking worden gesteld, op te volgen en zijn verbruik hieraan aan te passen.
- Dynamisch geprijsde afnamecontracten zijn maar interessant voor afnemers met een hogere elektriciteitsafname dan gemiddeld, die bovendien ook verplaatsbaar is in de tijd. Hierbij wordt vooral gekeken naar eigenaars van een of meerdere elektrische voertuigen en naar warmtepompen (echter niet alle warmtepompen zijn flexibel inzetbaar). Er zijn nog maar een heel beperkt aantal afnemers die hier momenteel voor kozen.
- Met het stop zetten van de terugdraaiende teller voor prosumenten met een digitale meter sinds 1 maart 2021 nam het aanbod aan terugleveringscontracten enorm toe. Binnen een terugleveringscontract verkoopt de prosumant de door hem geproduceerde elektriciteit die hij injecteert op het net aan een elektriciteitsleverancier. De meeste aangeboden contracten hebben een variabele prijs, hoewel ook veel contracten met een vaste prijs worden aangeboden.
- De meeste terugleveringscontracten worden gekoppeld aan een specifiek afnamecontract voor elektriciteit bij dezelfde leverancier. Slechts één leverancier biedt ook terugleveringscontracten aan zonder voorwaarde omtrent een afnamecontract.
- Een gunstig geprijsd terugleveringscontract wordt niet altijd gecombineerd met een goedkoop afnamecontract. Aangezien een gemiddelde prosumant meer elektriciteit afneemt van het net dan hij injecteert en aangezien de eenheidsprijs voor de afname van elektriciteit van het net hoger is dan de eenheidsprijs die men ontvangt voor op het net geïnjecteerde elektriciteit, kijkt hij voor de keuze van zijn contracten best in eerste instantie naar het afnamecontract en vervolgens pas naar een hiermee combineerbaar terugleveringscontract.

6 Bijlagen

Bijlage 1: Actieve leveranciers op 31/12/2020

Bijlage 2: Leveringscijfers en aantal toegangspunten in elektriciteit- en aardgasmarkt

Bijlage 3: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI)

Bijlage 4: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

Bijlage 5: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Bijlage 6: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

6.1 Bijlage 1: Actieve leveranciers op 31/12/2020

Tabel 6: Actieve leveranciers elektriciteit en aardgas op 31/12/2020

Actieve leveranciers elektriciteit op 31/12/2020	Actieve leveranciers aardgas op 31/12/2020
Antargaz Belgium NV	Antargaz Belgium NV
Aspiravi Energy NV	Axpo Benelux SA
Axpo Benelux SA	Belgian Eco Energy NV
Belgian Eco Energy NV	Bolt Energie BV
Bolt Energie BV	Coretec Trading BVBA
Dats 24 NV	Dats 24 NV
Ecopower CVBA	Electrabel NV
Electrabel NV	Elegant BVBA
Electrawinds Distributie NV	Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA
Elegant BVBA	Elexys NV
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	Elindus NV
Elexys NV	Eneco Belgium NV

Elindus NV	Energie 2030 Agence SA
Eneco Belgium NV	Eni S.p.A
Energie 2030 Agence SA	Enovos Luxembourg SA
Enovos Luxembourg SA	Eoly NV
Eoly NV	Essent Belgium NV
Essent Belgium NV	GETEC Energie GmbH
GETEC Energie GmbH	Lampiris NV
Lampiris NV	Luminus NV
Luminus NV	OCTA+ Energie
Nano Energies Benelux	OMV Gas Marketing & Trading Belgium BVBA
OCTA+ Energie	Powerhouse BV
Powerhouse BV	Power Online NV (handelsnaam MEGA)
Power Online NV (handelsnaam MEGA)	RWE Supply & Trading GmbH
RWE Supply & Trading GmbH	Scholt Energy Control NV
Scholt Energy Control NV	Slim met Energie België BV
Slim met Energie België BV	Trevion NV
Total Gas & Power Belgium NV	Vlaams Energiebedrijf NV
Total Gas & Power Limited	Vlaamse Energieleverancier BVBA
Trevion NV	Watz BVBA
Vlaams Energiebedrijf NV	Wingas GmbH
Vlaamse Energieleverancier BVBA	
Wase Wind CVBA	
Watz BVBA	

Yuso BV	
---------	--

6.2 Bijlage 2: Leveringscijfers en aantal toegangspunten in elektriciteit- en aardgasmarkt

6.2.1 Indeling afnemers

Elke afnemer van elektriciteit of aardgas in Vlaanderen heeft een toegangspunt met een overeenkomstige EAN-code (European Article Numbering), een 18-cijferig uniek identificatienummer waardoor energieleveranciers of netbeheerders onmiddellijk kunnen zien over welke aansluiting het gaat.

Deze toegangspunten worden verder ingedeeld in vier categorieën:

- De afnemers van wie de meterstanden op afstand worden uitgelezen door gebruik te maken van AMR (Automatic Meter Reading);
- De maandelijks gelezen meters of MMR (Monthly Meter Reading);
- De jaarlijks gelezen meters bij huishoudelijke afnemers (inclusief degenen die in 2020 overschakelden naar een digitale meter);
- De jaarlijks gelezen meters bij niet-huishoudelijke afnemers (inclusief degenen die in 2020 overschakelden naar een digitale meter), met name de afnemers die als onderneming²⁷ een leveringscontract hebben gesloten met de elektriciteitsleverancier.

Uit onderstaande Tabel 7 en Figuur 33 blijkt dat het aantal toegangspunten zowel voor elektriciteit als voor gas gestegen zijn ten opzichte van vorig jaar en daarmee de stijgende trend van de laatste jaren doorgetrokken wordt. Het aantal toegangspunten voor elektriciteit steeg met 1,11%. Deze stijging is het gevolg van een stijging van het aantal toegangspunten in alle marktsegmenten, behalve in het segment MMR. Het aantal toegangspunten voor aardgas steeg met 1,77%. Voor aardgas was een stijging merkbaar in alle categorieën. In de logische veronderstelling dat elke afnemer met een aardgasaansluiting ook een elektriciteitsaansluiting heeft, namen bijna 65% van de afnemers van elektriciteit ook aardgas af.

Tabel 7: Indeling elektriciteitsafnemers en aardgasafnemers op 31 december 2019 en 2020 uitgedrukt in aantal toegangspunten²⁸

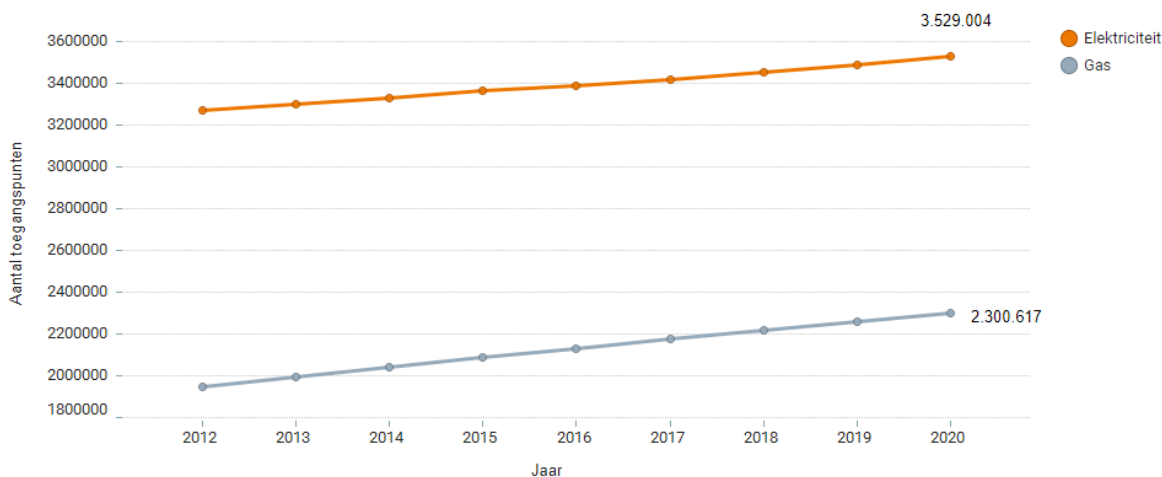
Metertype	2019		2020	
	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit	Gas
AMR	30456	741	31804	765
Jaargelezen huishoudelijk	2832575	1939530	2862531	1975448
Jaargelezen niet-huishoudelijk	613406	309690	621396	313657
MMR	13696	10674	13273	10747

²⁷ Zoals bedoeld in Artikel 2, 3^e van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispunt-databank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

²⁸ Injectiepunten worden niet meegenomen in de statistieken. Achterliggende toegangspunten op de gesloten distributienetten Brussels Airport en BASF Antwerpen worden wel meegenomen. Achterliggende toegangspunten op een gesloten distributienet worden opgenomen in de statistieken van zodra één of meerdere van de achterliggende afnemers gebruik maakt van het recht op vrije leverancierskeuze en er bijgevolg meer dan één elektriciteitsleverancier actief is op het gesloten net.

In 2020 werden 234.403 digitale elektriciteitsmeters geplaatst en 160.141 digitale aardgasmeters. Eind 2020 waren er 568.001 digitale meters (elektriciteit en gas samen) geplaatst in Vlaanderen waarvan 165.000 meters bij prosumenten.

Figuur 33: Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (elektriciteit en aardgas)

6.2.2 De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen

6.2.2.1 Elektriciteit

Ondanks een stijging in het aantal toegangspunten in Vlaanderen volgt het geleverde volume elektriciteit ook in 2020 de dalende trend van de laatste jaren. In 2020 werd 38,96 TWh elektriciteit geleverd op het distributienet, het lokaal vervoernet en het transmissienet. Dit is een sterke daling van 4,86% ten opzichte van het voorgaande jaar, toen nog 40,95 TWh elektriciteit geleverd werd. Deze daling is het gevolg van een vermindering van de geleverde elektriciteit op alle netten, namelijk het transmissie-, het distributie- en het lokaal vervoernet. Vorig jaar daalde het geleverde volume ook, maar iets minder sterk (3,33%). Een mogelijke reden voor deze sterkere daling zou de COVID-19-crisis kunnen zijn die op verschillende vlakken zijn invloed had. Enkele voorbeelden zijn kantoorgebouwen die omwille van het thuiswerk niet verlicht of verwarmd werden. Ook moesten verschillende bedrijven zoals horecazaken en cultuurhuizen hun deuren tijdelijk sluiten om aan de maatregelen te voldoen. Ook daar werd op dat moment geen of minder elektriciteit verbruikt.

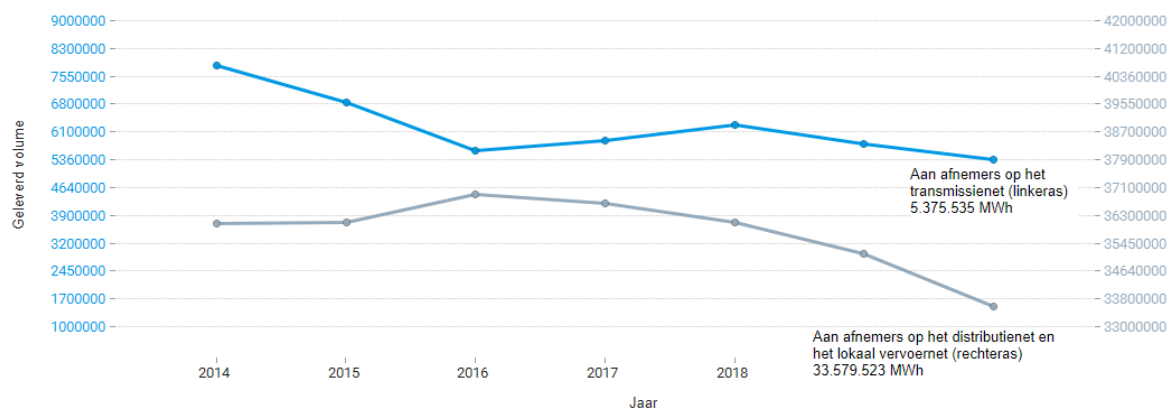
De geleverde elektriciteit via het distributienet daalt al enkele jaren. Deze neerwaartse trend kan mogelijk verklaard worden door de invloed van lokale productie. In de loop der jaren werden steeds meer PV-installaties geplaatst waardoor bij eenzelfde kWh-verbruik door die betreffende toegangspunten ook minder kWh van het net moet afgenomen worden. In 2020 kan de daling van de elektriciteitsafname verklaard worden én door bijkomende zonnepanelen én door de COVID-19-crisis.

De verdeling van deze totale hoeveelheid geleverde elektriciteit over de verschillende categorieën van toegangspunten is als volgt:

- AMR: 25.507.335 MWh ofwel 65,48%;

- MMR: 1.049.613 MWh ofwel 2,69%;
- Jaarlijks gelezen meters bij huishoudelijke afnemers: 8.426.292 MWh ofwel 21,63%;
- Jaarlijks gelezen meters bij niet-huishoudelijke afnemers: 3.971.818 MWh ofwel 10,20%.

Figuur 34: Geleverde elektriciteit via het transmissienet, distributienet en lokaal vervoernet

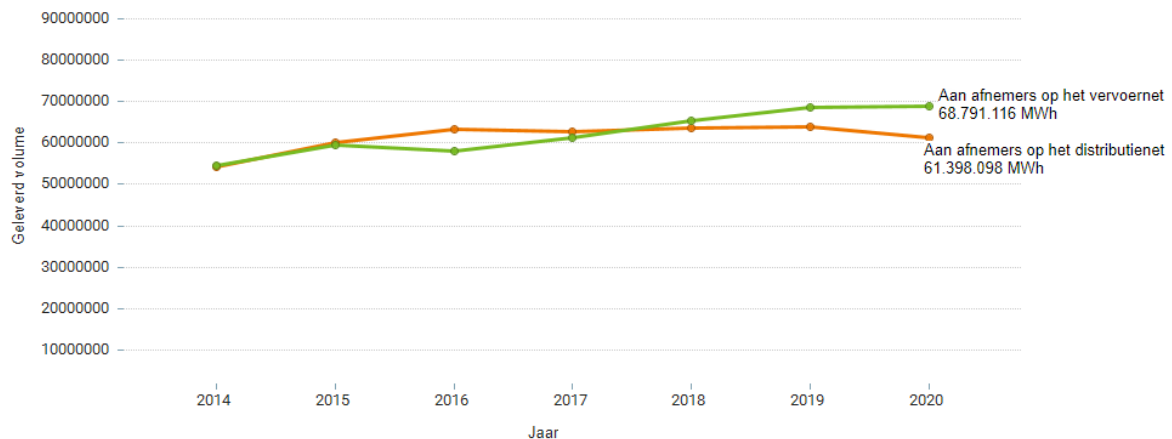
6.2.2.2 Aardgas

De geleverde hoeveelheid aardgas op het distributienet daalde ten opzichte van het voorgaande jaar, meer bepaald met 3,81%. Dit ligt in lijn met de daling van het aantal graaddagen in 2020 ten opzichte van 2019 maar is tegenstrijdig met de stijging van het aantal toegangspunten voor aardgas (zie Figuur 33 **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**).

Mogelijks speelt ook het effect van energiebesparende maatregelen een grote rol om de evolutie te verklaren. Anderzijds kan ook de economische conjunctuur een rol spelen in het aardgasverbruik, aangezien aardgas een belangrijke energiebron is voor de industrie. De COVID-19-crisis heeft wellicht ook deels een invloed op het geleverd volume aardgas.

Ten slotte zou in de toekomst ook groen gas een rol kunnen spelen in de daling van het geleverd aardgas uit fossiele brandstoffen. Momenteel is enkel de vergistingsinstallatie van IOK Afvalbeheer in Beerse/Merksplas aangesloten op het aardgasnet van Fluvius, maar vanuit de markt wordt steeds meer interesse getoond om groen gas te consumeren.

Figuur 35: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet

6.3 Bijlage 3: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI)

De **HHI index** is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op het aantal aanbieders van goederen of diensten in een bepaalde sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders.

De formule is als volgt:

$$HHI = \sum (m_i)^2 \text{ voor } i \text{ gaande van } 1 \text{ tot } n$$

waarbij geldt:

m_i = marktaandeel van aanbieder i (liggend tussen 0 en 1)

n = aantal aanbieders op de markt

Vaak wordt de berekening gemaakt op basis van de marktaandelen die in percentages, dus liggend tussen 0 en 100, worden uitgedrukt. De uitkomst van de berekening ligt dan steeds tussen 0,0001 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één aanbieder met een marktaandeel van 100 %. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger de indexwaarde, hoe hoger de aanbiederconcentratie

- ongeconcentreerde markt: $0 \leq HHI < 1.000$
- gematigd geconcentreerde markt: $1.000 \leq HHI < 2000$
- geconcentreerde markt: $HHI \geq 2000$

Economisten stellen dat een HHI onder de 2000 duidt op een concurrentiële markt en dat een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst

6.4 Bijlage 4: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

Prijzmonitoring

In het kader van de prijsmonitoring, berekenen we elke maand voor verschillende typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 5 en Bijlage 6) de gewogen gemiddelde totaalprijs op jaarbasis. De totaalprijs omvat alle prijselementen.

De grafieken in dit rapport zijn gebaseerd op de meest representatieve typecategorieën. In de betreffende bijlagen hebben we die in het vet aangeduid.

In realiteit kan het eigenlijke verbruik van een gezin of een kleine professionele afnemer sterk afwijken van deze typeprofielen.

Kortingen niet inbegrepen

Het feit dat de prijsinformatie gebruikt voor dit rapport afkomstig is van de leveranciers en door hen gerapporteerd werd in het kader van de V-test® betekent dat in de prijzen geen rekening gehouden wordt met niet-structurele kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de in de studie berekende prijsniveaus in de praktijk lager doen uitvallen.

Gewogen gemiddelde prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen per energietype toe:

Eenzijds laten we het **relatieve belang van het distributienetgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een groot aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een klein aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten.

Daarnaast wordt het **marktaandeel van elke leverancier en zijn contract(en) bij huishoudelijke respectievelijk kleine professionele afnemers** gebruikt om de weging tussen de prijzen van de leveranciers en hun contracten onderling te bepalen.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die representatief is voor de prijs die de gezinnen en de kleine professionele in Vlaanderen betalen. Bij de berekeningen wordt alle relevante informatie verwerkt, in tegenstelling tot een op een steekproef gebaseerd onderzoek.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren met elk één contract.

		Leverancier 1	Leverancier 2	
Netgebied 1	Marktaandeel	10,00%	90,00%	
25,00%	Prijs	100,00 euro	150,00 euro	145,00 euro
Netgebied 2	Marktaandeel	20,00%	80,00%	
75,00%	Prijs	120,00 euro	180,00 euro	168,00 euro
		115,00 euro	172,50 euro	162,25 euro

Gemiddelde van leverancier 1 en 2, gewogen ten aanzien van hun respectievelijk marktaandeel en ten aanzien van de grootte van de distributienetgebieden: $(145 * 0,25 + 168 * 0,75) / (0,25 + 0,75) = 162,25$

6.5 Bijlage 5: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Elektriciteit:

Typecategorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Da	600	0	0
Db	1.200	0	0
Dc	1.600	1.900	0
Dc1	3.500	0	0
Dd	3.600	3.900	0
De	3.600	3.900	12.500
De1	7.500	0	12.500

Aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	Koken en warm water
D2	4.652	
D3	23.260	Verwarming en ander gebruik
D3b	34.890	

6.6 Bijlage 6: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Elektriciteit:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Ia	17.500	12.500	0
Ib	29.000	21.000	0

Aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)
I1	116.280